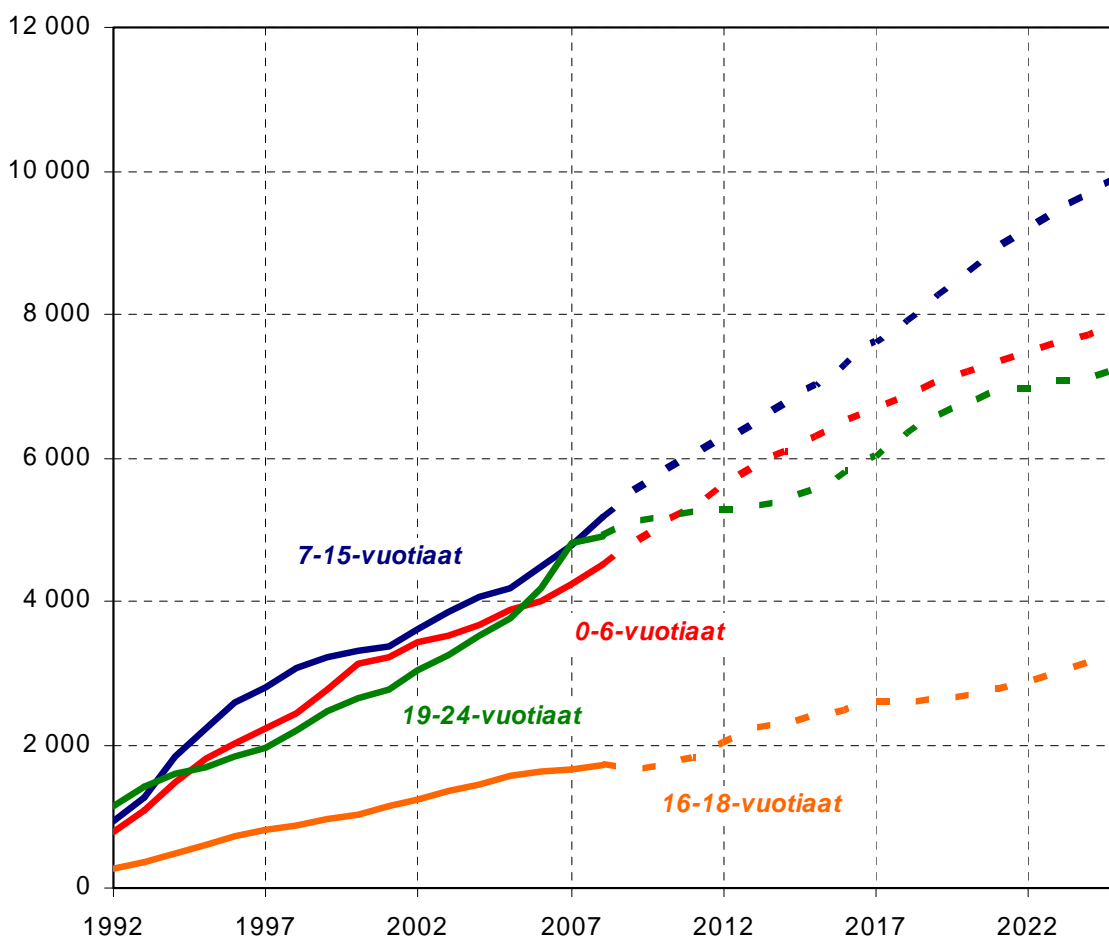

Maahanmuuttajataustaiset koulutustilastoissa

Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten määrä Helsingissä eri koulutusikäluokissa vuosina 1992-2007 ja ennusteen mukaan vuoteen 2025

SISÄLLYS:

MAAHANMUUTTAJAT HELSINGISSÄ	- 2 -
MUUNKIELISTEN MÄÄRÄ HELSINGISSÄ	- 3 -
1. KOULUTUSTASO	- 7 -
2. MUUNKIELISET OPISKELIJOINA.....	- 10 -
OSALLISTUVUUS KOULUTUKSEEN ÄIDINKIELEN MUKAAN	- 10 -
PERUSKOULUTUS.....	- 13 -
LUKIOKOULUTUS	- 15 -
AMMATILLINEN KOULUTUS	- 17 -
AMMATTIKORKEAKOULUTUS	- 20 -
YLIOPISTOKOULUTUS.....	- 22 -
3. MUUNKIELISTEN TYÖLLISTYMINEN	- 26 -
TYÖLLISTYMINEN KOULUTUKSEN JÄLKEEN	- 26 -
MUUNKIELISEN VÄESTÖN YLEINEN TYÖLLISYYSILANNE.....	- 31 -

Maahanmuuttajat Helsingissä

Monenlaista maahanmuuttoa

Maahanmuuttajien koulutustilannetta tarkasteltaessa täytyy ensin päättää keitä maahanmuuttajat ovat. Maahanmuuttoa tapahtuu monista eri syistä. Muuttajana voi olla mm. pakolainen, työperäinen muuttaja, avioitumisen kautta muuttaja, tutkintoa opiskelemaan tuleva muuttaja tai suomalainen paluumuuttaja. Koulutustason ja opiskelun kannalta maahanmuuttajat ovat siis hyvin erilaisia.

Suomessa arvioidaan olevan yli tuhat lukutaidotonta, suurin osa heistä on pakolaisina maahan tulleita (HS 24.11.2007). Työperäisten muuttajien koulutustaso on taas yleisesti korkeampi, ja usein heidän suomenkielen tarpeensa on vähäinen kansainvälisessä työyhteisössä. Myös suomalaisten paluumuuttajien lapset saattavat tarvita kansainvälisiä koulutuspalveluita, vaikka olisivatkin taustaltaan suomen- tai ruotsinkielisiä.

Koska kieli on avain koulutukseen, ja sen avulla saa selkeätä tilastotietoa väestöstä, tässä selvityksessä maahanmuuttajia tarkastellaan äidinkielen kautta eli väestöä, jonka äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi. Tällöin tarkasteltavassa joukossa ovat myös ne äidinkieleltään muut kuin suomen- ja ruotsinkieliset, jotka ovat syntyneet ja asuneet Suomessa jo kauan.

Äidinkielen rekisteröinti on myös yksilöllistä ja tilastolliseen ”muu äidinkieli” -joukkoon kuuluu monenlaisia yksilöitä. Tarkastelu jättää kaksikielisyyden käsittelyn ulkopuolelle. Lisäksi äidinkieli voidaan valita, esimerkiksi osa muunkielisistä vanhemmista haluaa lastensa sopeutuvan uuteen kotimaahan ja merkitsevät heidän äidinkielekseen joko suomen tai ruotsin, osa taas haluaa pitää yhteydet omaan kulttuuritaustaan ja rekisteröi äidinkieleksi oman kielensä, vaikka onkin täysin kotimaan kielitaitoinen.

Tässä tekstissä äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisistä käytetään lyhyesti nimitystä muunkieliset.

Ulkomailla suoritetuista tutkinnoista ei kerätä Suomessa tietoja yhtenäisesti, joten maahanmuuttaneiden koulutustasotiedot ovat puutteelliset. Pelkän muunkielisen väestön koulutusrakenteen lisäksi tässä tarkastellaankin tällä hetkellä opiskelevia äidinkielen mukaan ja nuorisoiäluokkien osallistuvuutta koulutukseen äidinkielen mukaan. Koulutuksen jälkeistä työllistymistä tarkastellaan toisen asteen koulutuksen suorittamisen jälkeen, ja lopuksi vielä koko muunkielisen väestön työllisyystilannetta Helsingissä.

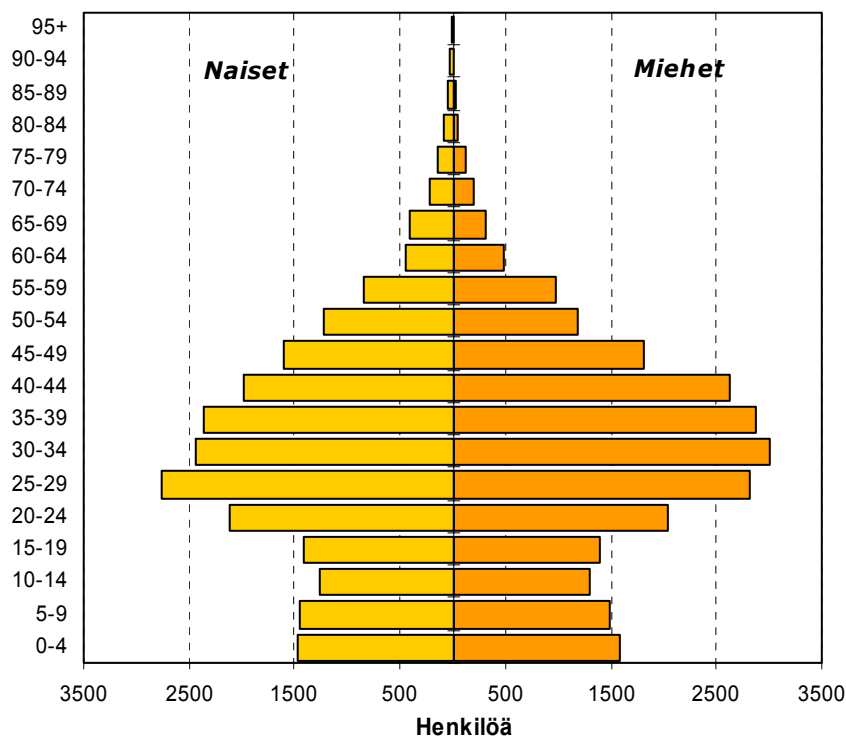
Muunkielisten määrä Helsingissä

Joka kymmenennen nuoren äidinkieli muu kuin suomi tai ruotsi

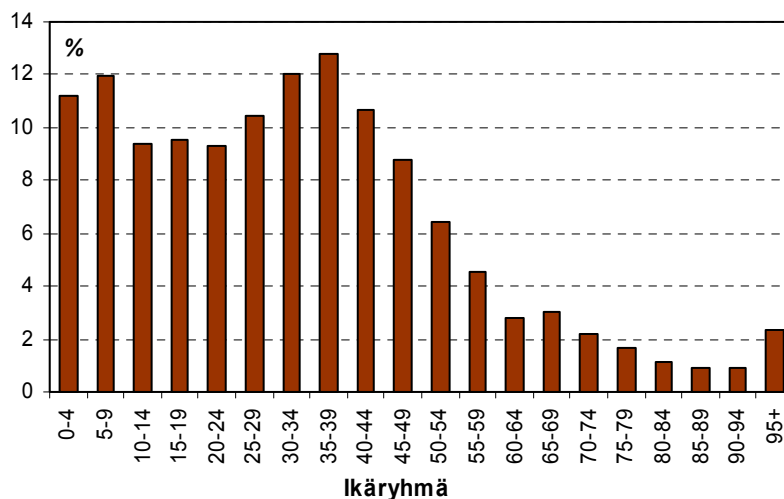
Helsingissä asui 33 200 ulkomaan kansalaista ja 46 900 asukasta oli syntynyt ulkomailla vuodenvaihteessa 2006/2007. Ulkomaalaistaustaisia eli ulkomaan kansalaisia ja ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia asui Helsingissä yhteensä 50 600.

Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä asui Helsingissä 46 500 vuodenvaihteessa 2006/2007. Heidän osuutensa koko väestöstä oli 8,2 %. Vain suhteellisen lyhyen aikaa jatkuneesta maahanmuutosta johtuen muunkielinen väestö on nuorta, lapsiin ja työikäisiin painottuvaa, ja eläkeikäisten määrä on hyvin pieni koko väestöön verrattuna. Muunkieliset muodostavat koko väestöstä yli kymmenesosan alle 10-vuotiaiden lasten keskuudessa sekä 25–44-vuotiaiden nuorten työikäisten keskuudessa.

Kuva 1. Helsingin muun kuin suomen- tai ruotsinkielisen väestön ikä- ja sukupuolirakenne vuodenvaihteessa 2006/2007

Kuva 2. Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisen osuus koko Helsingin väestöstä ikäryhmittäin vuodenvaihteessa 2006/2007

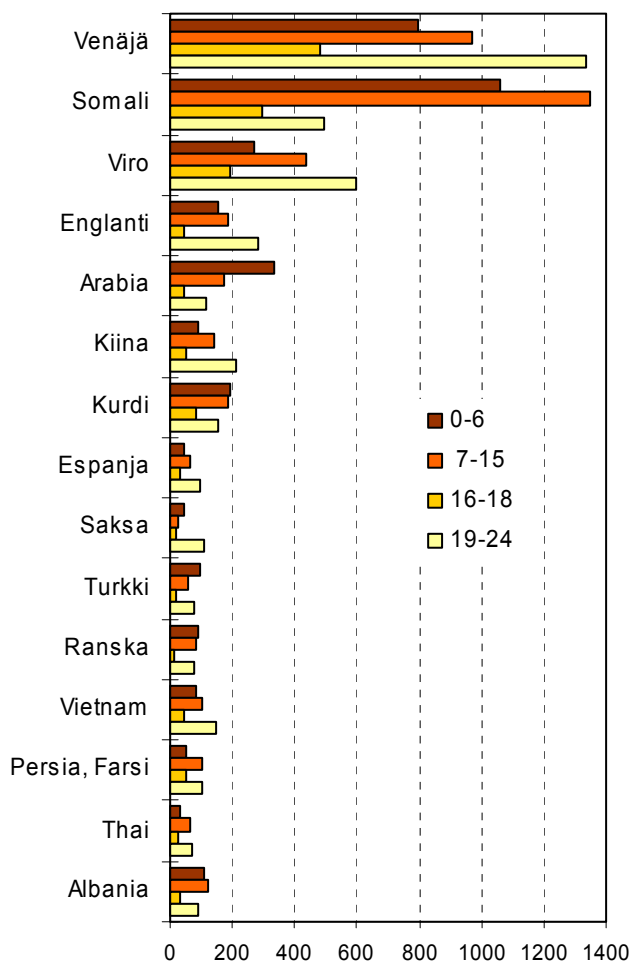
Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 1. Väestö äidinkielen mukaan koulutusikäryhmittäin Helsingissä vuodenvaihteessa 2006/2007

Ikä, vuotta	Suomen ja ruotsinkieliset		Muunkieliset		
	Henkilöä	Osuus väestöstä, %	Henkilöä	Osuus väestöstä, %	Osuus koko ikäryhmästä, %
Koko väestö	517 979	100	46 542	100	8,2
0–6	32 615	6,3	4 239	9,1	11,5
7–15	43 057	8,3	4 782	10,3	10,0
16–18	15 455	3,0	1 661	3,6	9,7
19–24	46 097	8,9	4 811	10,3	9,5

Lähde: Tilastokeskus

Kuva 3. Helsingin väestö koulutusikäryhmittäin äidinkielen mukaan vuodenvaihteessa 2006/2007

Lähde: Tilastokeskus

Nuoret työikäiset muuttavat Helsinkiin

Helsinkiin muutti vuoden 2006 aikana lähes 5 500 henkilöä ulkomailta, heistä 67 % oli äidinkieltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä. Tulomuutto ulkomailta Helsinkiin on ollut jatkuvassa kasvussa Helsinkiin, vuodesta 2000 tulomuuttajien määrä on kasvanut yli kolmanneksella ja vuodesta 1990 yli kaksinkertaistunut. Vuosina 2000–2006 maahanmuuttovilkkaus on ollut Helsingissä 7,9 % ja muualla Helsingin seudulla 4,8 %. Koko Suomeen maahanmuuttaneita tuli väkilukuun nähden 3,7 %. Suoraan ulkomailta tulevan maahanmuuton lisäksi ulkomaalaistaus-

Peruskouluikäisiä eli 7–15-vuotiaita muunkielisiä oli 4 780 ja toisen asteen koulutusikäluokassa 16–18-vuotiaita muunkielisiä oli 1 660 vuodenvaihteessa 2006/2007, eli kummassakin ikäluokassa muunkieliset muodostavat kymmenesosan ikäluokastaan. Korkea-asteen koulutuksen ikäluokassa 19–24-vuotiaat muunkielisiä oli 4 800 eli 9,5 % ikäluokasta. Alle kouluikäisten ikäluokassa muunkieliset muodostavat jo 12 % väestöosuuden, joten muunkielisten osuus tulee tulevaisuudessa kasvamaan vanhemmissa koulutusikäluokissa.

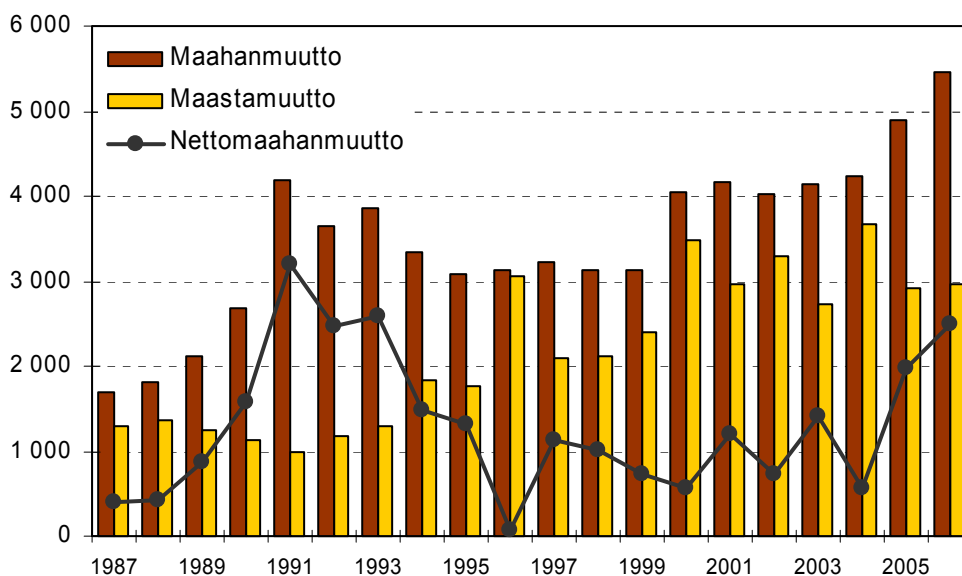
Helsingin muunkielisen väestön suurin kieliryhmä on venäjänkieliset, joita on 24 % muunkielisistä. Venäjänkieliset ovat myös suurin äidinkieliyryhmä 16–18-vuotiaissa (29 %) sekä 19–24-vuotiaissa (28 %). Peruskouluikäisten ja alle kouluikäisten suurin muu äidinkieli on taas selkeästi somali. Alle kouluikäisistä muunkielisistä neljänneksen äidinkieli on somali, 19 % venäjä ja 8 % arabia. Peruskouluikäisten kolme suurinta kieliryhmää ovat somali (28 %), venäjä (20 %) ja viro (9 %).

taista väestöä muuttaa Helsinkiin runsaasti myös muualta Suomesta, vuonna 2006 Helsinkiin muuttaneista muunkielisestä 43 % muutti muualta Suomesta.

Vuonna 2006 Helsinkiin sekä ulkomailta että muualta Suomesta muuttaneista 34 700 henkilöstä 19 % oli äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen. Tulomuuttaneista muunkielisistä suurin ikäryhmä oli 20–29-vuotiaat kuten kaikilla Helsinkiin muuttaneilla. Helsinki on viime vuosien aikana saanut muuttovoittoa lähinnä muunkielisestä väestöstä, vuonna 2006 nettomuut-
tona oli 3 370 muunkielistä. Suomen- ja ruotsinkielisistä työikäiset ja pienet lapset muuttavat aktiivisimmin pois Helsingistä, muunkielisistä on muuttovoittoa kaikissa ikäryhmissä.

Helsinkiin suuntautuva maahanmuutto on ikärakenteeltaan koko maata enemmän suuntautunut työikäisiin. Koko Suomeen suuntautuneesta maahanmuutosta vuosina 2000–2006 viidennes oli alle 15-vuotiaita lapsia, Helsinkiin ulkomailta muuttaneista samanikäisiä oli vain 14 %. Nuoria työikäisiä, 25–34-vuotiaita oli Helsinkiin muuttaneista 36 %, koko maahan muuttaneista 30 %. Väestöön verrattuna maahanmuuttovilkkaus on Helsingissä kaikissa ikäryhmissä kuitenkin selkeästi suurempaa kuin koko maassa.

Kuva 4. Maahanmuutto, maastamuutto ja nettomuutto Helsinkiin vuosina 1987–2006

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 2. Vuonna 2006 Helsinkiin tulomuutto ja nettomuutto äidinkielen mukaan
Mukana on sekä ulkomaan että kotimaan muutot

Ikä, vuotta	Helsinkiin muuttaneet				Nettomuutto	
	Suomen- ja ruotsinkieliset		Muunkieliset		Suomen- ja ruotsinkieliset	
	lkm	%	lkm	%	lkm	
Yhteensä	28 267	100	6 448	100	-1 024	3 371
0-9	1 594	5,6	542	8,4	-1 706	290
10-19	3 598	12,7	653	10,1	1 574	404
20-29	14 829	52,5	2 756	42,7	3 101	1 660
30-39	4 067	14,4	1 442	22,4	-2 580	569
40-49	1 868	6,6	662	10,3	-698	261
50-59	1 367	4,8	278	4,3	-272	145
60-69	669	2,4	89	1,4	-358	25
70-	275	1,0	26	0,4	-85	17

Lähde: Tilastokeskus

Muunkielisten määrä kaksinkertaistunut eri koulutusikäryhmissä

Positiivisen muuttoliikkeen lisäksi muunkielinen väestö kasvaa syntyvyyden kautta. Muunkielinen väestö on ikärakenteeltaan nuorta, syntyvyys on korkeaa ja kuolleisuus pientä. Muunkielistä 15–49-vuotiaista naista kohti syntyi 63 lasta vuonna 2006, kun suomen- ja ruotsinkielisiä kohti syntyi 40 lasta. Muunkielisten kokonaishedelmällisyys on laskenut viime vuosikymmenen aikana, mutta muunkielisten äitien synnyttämien lasten määrä on tasaisesti kasvanut. Vuonna 2006 Helsingissä syntyneistä lapsista 14 prosenttia syntyi muunkielisille äideille. Äidinkieleksi ilmoitettiin samana vuonna muu kuin suomi tai ruotsi 10 prosentille syntyneistä.

Helsingin väestö on viime viiden vuoden aikana kasvanut vain muunkielisen väestön ansiosta – suomen- ja ruotsinkielinen väestö on siis vähentynyt ja muunkielisten määrä kasvanut. Muunkielisten määrä on kaksinkertaistunut eri koulutusikäluokissa, ja tulevaisuudessa kasvun arvioidaan pysyvän korkeana. Peruskouluikäisten muunkielisten määrä on kaksinkertaistunut viime kymmenen vuoden aikana, ja kasvun arvioidaan pysyvän yhtä korkeana vuoteen 2025 asti. Toisen asteen koulutusikäluokassa 16–18-vuotiaiden muunkielisten määrä on kasvanut 170 % vuosina 1995–2007, ja heidän määränsä arvioidaan vielä kaksinkertaistuvan vuoteen 2025 mennessä. Myös korkea-asteen koulutusikäluokassa 19–24-vuotiaiden määrä on kasvanut 185 % viime kymmenen vuoden aikana, tulevan kymmenvuotiskauden aikana kasvun ennustetaan hidastuvan.

Taulukko 3. Helsingin väestö äidinkielen mukaan ikäryhmittäin vuosina 1995 ja 2007 ja väestöennusteen mukaan vuonna 2025

Ikä Äidinkieli	Vuosi			Muutos %	
	1995	2007	2025	1995-2007	2007-2025
Väestö yhteensä	515 765	564 521	592 661	9,5	5,0
Suomi	459 974	483 284	466 074	5,1	-3,6
Ruotsi	36 517	34 695	31 933	-5,0	-8,0
Muu kieli	19 274	46 542	94 654	141,5	103,4
0–6-vuotiaat	41 931	36 854	40 380	-12,1	9,6
Suomi	37 705	30 252	30 156	-19,8	-0,3
Ruotsi	2 423	2 363	2 410	-2,5	2,0
Muu kieli	1 803	4 239	7 813	135,1	84,3
7–15-vuotiaat	42 882	47 839	42 539	11,6	-11,1
Suomi	38 101	40 147	30 176	5,4	-24,8
Ruotsi	2 555	2 910	2 463	13,9	-15,4
Muu kieli	2 226	4 782	9 898	114,8	107,0
16–18-vuotiaat	14 481	17 116	13 860	18,2	-19,0
Suomi	13 029	14 482	9 841	11,2	-32,0
Ruotsi	838	973	759	16,1	-22,0
Muu kieli	614	1 661	3 260	170,5	96,3
19–24-vuotiaat	40 687	50 908	45 320	25,1	-11,0
Suomi	36 477	42 927	35 517	17,7	-17,3
Ruotsi	2 519	3 170	2 599	25,8	-18,0
Muu kieli	1 691	4 811	7 204	184,5	49,7

Lähde: Tilastokeskus ja Helsingin kaupungin tietokeskus

1. Koulutustaso

Ulkomailla suoritetuista tutkinnoista ei tarkkaa tietoa

Väestön koulutustasotilastot sisältävät henkilön korkeimman Suomessa suoritettun tutkinnon. Ulkomailla suoritetuista tutkinnoista saadaan tietoa erillisillä tiedonkeruilla. Eniten tutkinnoista saadaan tietoja Työministeriön työnhakijarekisteristä. Opetushallitukselta saadaan tietoja ulkomailla suoritetuista tutkinnoista rinnastamisen ja tunnustamispäätösten kautta, pääosa näistä tutkinnoista on korkeakoulututkintoja. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta saadaan tietoja terveydenhoitoalan tutkinnoista, koska terveydenhuollon ammattihenkilöiltä vaaditaan tutkintojen laillistamista ennen ammatin harjoittamista.

Ulkomailla suoritettujen tutkintojen määrässä on siis alipeittoa, etenkin Suomeen suoraan työhön tulevat eivät näy koulutustilastoissa. Tilastoissa korostuvat työttömien koulutustaso, terveydenhuollon tutkinnot sekä pääasiallisesti julkisella sektorilla tunnustamispäätöstä työssä edellyttävät, pääosin korkea-asteen tutkinnot vaativat toimet. Yksityisellä sektorilla työnantaja arvioi itse työntekijän tutkinnon antamaa pätevyyttä.

Suomessa suoritettut tutkinnot ovat tutkintorekisterissä myös kaikilla ulkomaan kansalaisilla, mutta ilman suomalaista henkilötunnusta niitä ei voida liittää muihin henkilötietoihin.

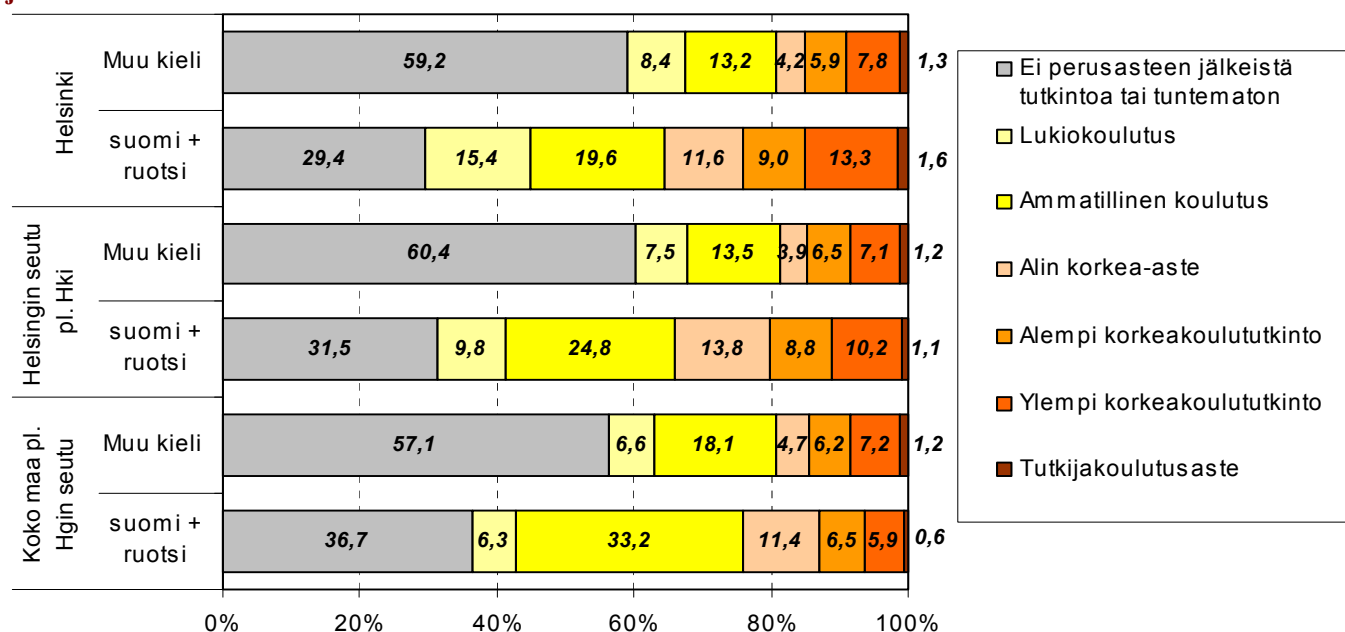
Näistä syistä johtuen monen maahanmuuttaneen tutkintotiedot puuttuvat tutkintorekisteristä, ja muunkielisten koulutustilannetta tarkasteltaessa täytyykin muistaa nämä puutteet tilastoissa.

40 prosentilla rekisteröity peruskoulun jälkeinen tutkinto

Vuoden 2005 lopussa 15 vuotta täyttäneistä Helsingissä asuvista muun kuin suomen- tai ruotsinkielisistä 41 prosentilla oli rekisteröity peruskoulun jälkeinen tutkinto, suomen- ja ruotsinkielisellä väestöllä peruskoulun jälkeinen tutkinto oli 71 prosentilla.

Lukiokoulutus oli 8 prosentilla muunkielisistä ja toisen asteen ammatillinen koulutus 13 prosentilla. Suomen- ja ruotsinkielisillä oli lukiokoulutus kaksi kertaa yleisemmin, mutta ammatillisen toisen asteen koulutuksessa erot väestöryhmien välillä eivät ole enää niin suuret.

Kuva 5. 15 vuotta täyttänyt väestön koulutusaste äidinkielen mukaan Helsingissä, Helsingin seudulla ja koko maassa vuonna 2005

Helsingin seutu 14 kuntaa. Henkilön korkein tutkinto tai viimeksi suoritettu rinnakkainen tutkinto.
Lähde: Tilastokeskus

Korkea-asteen koulutus oli rekisteröitynä viidennekselle muunkielisestä väestöstä, suomen- ja ruotsinkielisistä se on reilusti yli kolmanneksella. Muunkielisistä neljällä prosentilla oli opisto-asteen koulutus eli alin korkea-asteen koulutus, kuudella prosentilla alempi korkea-asteen koulutus ja kahdeksalla prosentilla ylempi korkea-asteen koulutus. Lisensiaatin- tai tohtorintutkinnon oli suorittanut reilu prosentti muunkielisistä eli lähes saman verran kuin koko väestöstäkin.

Koko Helsingin väestön koulutusrakenne poikkeaa muun Suomen väestön koulutusrakenteesta, mutta Helsingin muunkielisen väestön koulutusrakenne on hyvin vastaava kuin koko maan muunkielisen väestön koulutusrakenne. Koko maan muunkielisistä 42 prosentilla oli rekisteröity perusasteen jälkeinen tutkinto ja 19 prosentilla oli korkea-asteen tutkinto. Ammatillisen toisen asteen tutkinto on useammalla koko maan muunkielisellä kuin helsinkiläisellä.

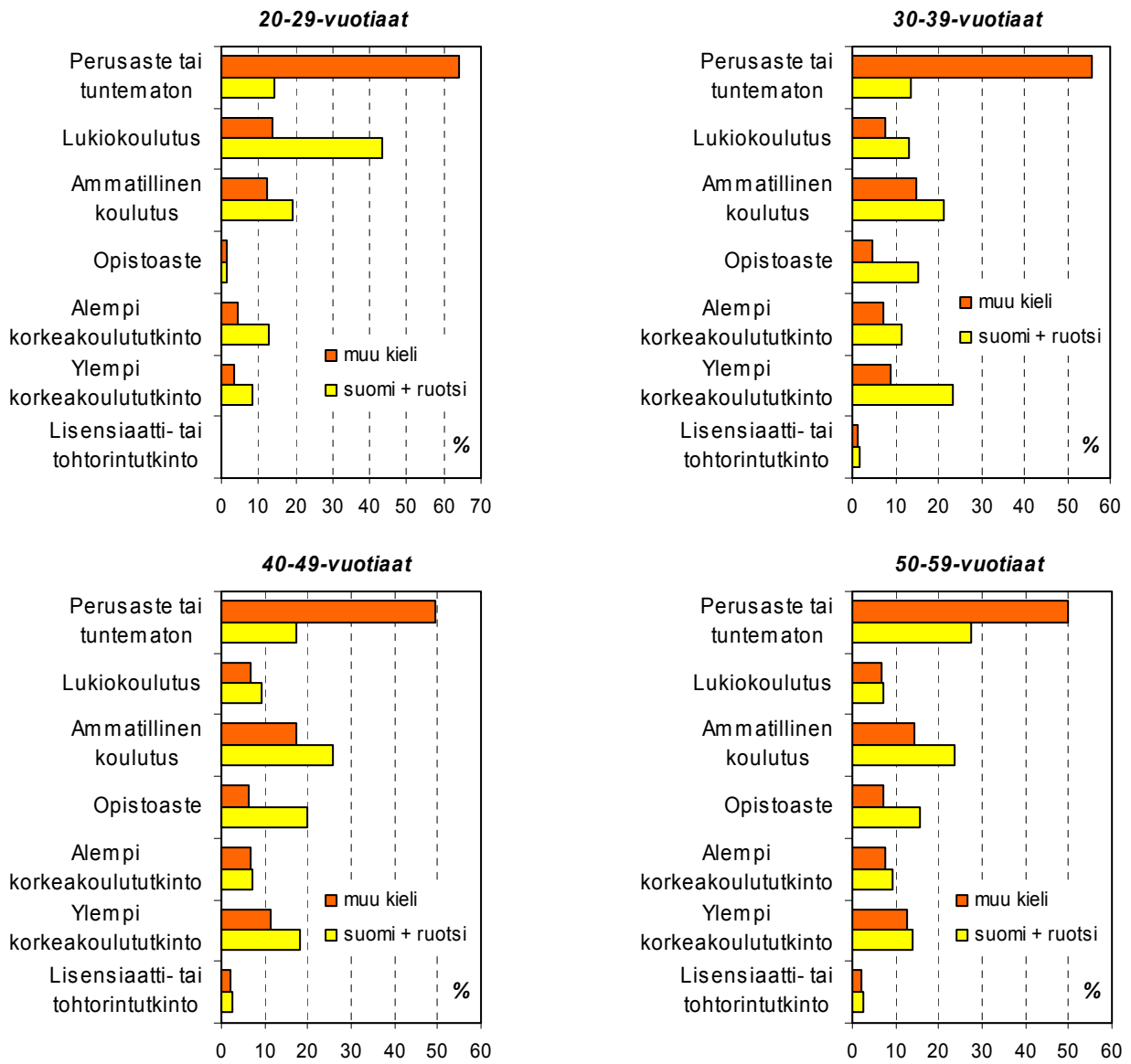
Tutkijakoulutusta muunkielisillä lähes yhtä paljon kuin koko väestöllä

Muunkielisistä parhaiten kouluttautuneita tutkintorekisterin mukaan ovat koko väestöstä poiketen vanhemmat ikäluokat; 40–60-vuotiaista puolella on peruskoulun jälkeinen tutkinto. Muunkieliset poikkeavat vähiten koko väestöön alle 20-vuotiaissa sekä yli 60-vuotiaissa. Suurin ero koko väestöön on 20–29-vuotiaissa, jossa perusasteen jälkeisen tutkinnon on muunkielisistä suorittanut 36 % ja suomen- tai ruotsinkielisistä 86 %.

Keskiasteen tutkintoja on muunkielisillä eniten ikäluokassa 20–29-vuotiaat ja korkea-asteen tutkintoja ikäluokassa 50–59-vuotiaat. Alemman korkeakouluasteen ja tutkijakoulutusasteen tutkintoja muunkielisellä väestöllä on suhteessa lähes yhtä paljon kuin koko väestöllä. Ikäluokissa 20–29 ja yli 60-vuotiaat muunkielisillä on tutkijakoulutusasteen tasoisia tutkintoja suhteessa enemmän kuin koko väestöllä.

Kuten koko väestöllä, naiset ovat muunkielisilläkin paremmin kouluttautuneita. Naisista 42 prosentilla on peruskoulun jälkeinen tutkinto, miehillä kahta prosenttiyksikköä vähemmän.

Kuva 6. Väestön koulutusaste äidinkielen ja iän mukaan Helsingissä vuonna 2005

Lähde: Tilastokeskus

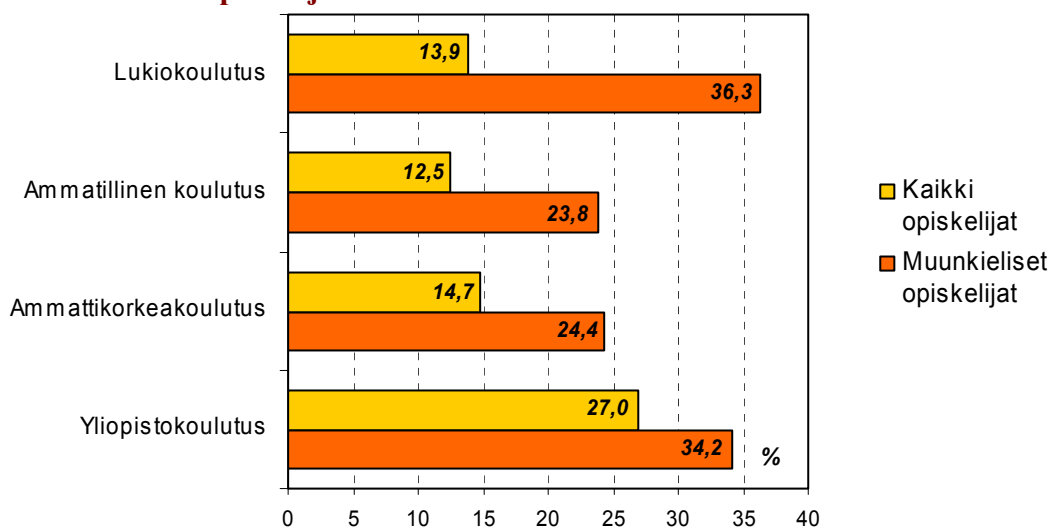
2. Muunkieliset opiskelijoina

Osallistuvuus koulutukseen äidinkielen mukaan

Muunkieliset opiskelijat keskittyvät Helsinkiin

Suomen kaikista lukiolaisista 14 % ja äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisistä lukiolaisista 36 % opiskeli Helsingissä vuonna 2005. Myös muilla koulutusasteilla muunkieliset opiskelijat ovat keskittyneet Helsinkiin kaikkia opiskelijoita enemmän. Ammatillisella toisella asteella muunkielisistä 24 % opiskeli Helsingissä, ammattikorkeakouluopiskelijoista 24 % ja yliopisto-opiskelijoista 34 %. Koko pääkaupunkiseudun osuus Suomen muunkielisistä lukiolaisista on jo puolet, samoin kuin yliopisto-opiskelijoistakin.

Kuva 7. Helsingin osuus koko maan kaikista opiskelijoista ja muunkielisistä opiskelijoista eri koulutusasteilla vuonna 2005

Lähde: Tilastokeskus

Toisen asteen koulutuksen ulkopuolella lähes puolet muunkielisistä

Helsingin 16–18-vuotiaista 82 % osallistui toisen asteen koulutuksessa joko lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen vuonna 2005. Suomen- ja ruotsinkielisistä nuorista 85 % osallistui toisen asteen koulutukseen, muunkielisistä vain 55 %. Lukumäärällisesti tämä tarkoittaa, että 740 muunkielistä 16–18-vuotiasta nuorta oli toisen asteen koulutuksen ulkopuolella Helsingissä. Muunkielisten heikkoa osallistumista tutkintoon johtavaan toisen asteen koulutukseen selittää osaltaan se, että monet heistä osallistuvat peruskoulun jälkeen maahanmuuttajille tarkoitetulle peruskoulun kymppiluokalle ja muihin tutkintoon johtamattomiin valmentaviin koulutuksiin.

Ammatilliseen koulutukseen muunkielisten osallistuminen on yhtä aktiivista kuin suomenkielisten ja aktiivisempaa kuin ruotsinkielisten, yli viidennes 16–18-vuotiaista muunkielisistä opiskeli ammatillisessa vuonna 2005. Lukiokoulutukseen osallistumisessa muunkieliset jäävät paljon suomen- ja ruotsinkielisiä jälkeen. Vain kolmannes muunkielisistä kävi lukiota, kun suomenkielisillä osuus oli lähes kaksinkertainen. Pojat opiskelivat enemmän ammatillisessa koulutuksessa muunkielisillä kuten muissakin kieliryhmissä, ja tytöt enemmän lukiokoulutuksessa.

Kaikki helsinkiläiset nuoret osallistuvat toisen asteen koulutukseen koko maata vähemmän, mutta muunkielisillä osallistuvuus on tätäkin heikompaa. Koko maan 16–18-vuotiaista muunkielisistä 65 prosenttia opiskeli lukiossa tai ammatillisessa koulutuksessa, helsinkiläisillä osuus oli siis kymmenyksen pienempi.

Helsinkiiläiset muunkieliset opiskelevat lukiossa yhtä aktiivisesti kuin koko maassakin, joten helsinkiiläisten nuorten selvästi suurempi innostus lukiokoulutukseen ei vaikuta muunkielisessä ryhmässä. Ammatilliseen koulutukseen Helsingin muunkieliset osallistuvat taas koko maan muunkielisiä selkeästi heikommin, kaikista muunkielisistä 31 % opiskeli ammatillisessa vuonna 2005, helsinkiiläisistä vain 21 %.

Taulukko 4. 16–18-vuotiaat helsinkiiläiset lukio- ja ammatilliseen toisen asteen koulutukseen osallistuneet äidinkielen ja sukupuolen mukaan vuonna 2005

	Osuus 16–18-vuotiaista %			Koko maa, yhteensä
	Helsinki		Yhteensä	
	Yhteensä	Naiset		
Lukiokoulutus				
Yhteensä	60,4	65,6	55,2	52,3
Suomi	62,7	68,1	57,4	52,9
Ruotsi	73,1	76,0	69,9	54,6
Muu	33,3	38,6	27,9	33,6
Ammatillinen koulutus				
Yhteensä	21,8	16,8	26,8	39,0
Suomi	22,5	17,1	27,7	39,4
Ruotsi	12,6	10,5	15,0	38,0
Muu	21,4	17,8	25,1	31,0
Lukio ja ammatillinen yhteensä				
Yhteensä	82,2	82,5	82,0	91,3
Suomi	85,2	85,3	85,2	92,2
Ruotsi	85,7	86,4	84,8	92,6
Muu	54,7	56,4	52,9	64,6

Lähde: Tilastokeskus

Helsingin muunkieliset korkeakouluissa koko maata heikommin

Helsinkiiläisistä 20–24-vuotiaista 44 % opiskeli korkea-asteella vuonna 2005, äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisistä osuus oli vain 18 %. Etenkin yliopistokoulutukseen muunkieliset osallistuvat muita nuoria vähemmän. 20–24-vuotiaista muunkielisistä 8 % opiskeli yliopistossa, kun koko ikäluokan osallistuvuus oli 27 %.

Muunkieliset opiskelevat hieman enemmän ammattikorkeakoulussa kuin yliopistoissa. 20–24-vuotiaista 10 % opiskeli ammattikorkeakoulussa vuonna 2005 ja yliopistoissa 8 %. Suomen- ja ruotsinkieliset nuoret opiskelevat taas enemmän yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissa – yliopistoissa 27 % ja ammattikorkeakouluissa 18 %.

Kuten koko väestöllä, myös muunkieliset naiset osallistuvat korkea-asteen koulutukseen enemmän kuin miehet, mutta heillä sukupuolten välien ero ei ole niin suuri kuin suomen- ja ruotsinkielisillä.

Koko maahan verrattuna helsinkiiläiset muunkieliset osallistuvat korkeakouluopintoihin selvästi heikommin. Koko maan 20–24-vuotiaista muunkielisistä 29 % opiskeli korkeakoulussa vuonna 2005, kun osuus helsinkiiläisistä muunkielisistä oli siis vain 18 %. Ero on suuri etenkin ammattikorkeakouluopiskelijoissa; koko maan muunkielisistä 18 % opiskeli ammattikorkeassa, helsinkiiläisistä vain 10 %. Yliopistokoulutuksessa ero on pienempi, koko maan muunkielistä nuorista 11 % opiskeli yliopistossa, helsinkiiläisistä 8 %.

Koko maahan verrattuna helsinkiläiset nuoret opiskelevat vähän ammattikorkeakoulussa - osallistumisaktiivisuus on vieraskielisillä helsinkiläisillä siis muuta kaupungin ikäluokkaa vastaava. Helsinkiläiset nuoret opiskelevat muun maan nuorisoa selvästi enemmän yliopistoissa, mutta tätä trendiä muunkieliset helsinkiläiset eivät seuraa.

Taulukko 5. 20–24-vuotiaiden helsinkiläisten ammattikorkeakoulussa ja yliopistossa opiskelleiden osuus saman ikäisistä äidinkielen ja sukupuolen mukaan vuonna 2005

	Osuus 20–24-vuotiaista %			
	Helsinki			Koko maa, yhteensä
	Yhteensä	Miehet	Naiset	
Ammattikorkeakoulutus				
Yhteensä	17,6	15,2	19,7	21,8
Suomi	18,0	15,5	20,1	21,8
Ruotsi	22,1	18,9	24,9	24,2
Muu	10,1	9,3	10,9	18,1
Yliopistokoulutus				
Yhteensä	26,5	23,3	29,2	18,2
Suomi	27,2	23,7	30,0	18,0
Ruotsi	42,4	40,9	43,7	27,5
Muu	7,7	6,6	8,7	11,3
Korkea-asteen koulutus yhteensä				
Yhteensä	44,1	38,4	48,9	39,9
Suomi	45,2	39,2	50,1	39,8
Ruotsi	64,5	59,9	68,6	51,7
Muu	17,8	15,9	19,6	29,3

Lähde: Tilastokeskus

Koko maan kohdalla opetusministeriön tutkimuksen mukaan vuosina 1976–1980 syntyneistä ja vuoteen 2005 mennessä korkeakouluihin siirtyneistä muunkielisten osuus on yli puolet pienempi kuin suomen- ja ruotsinkielisillä. Vuonna 1980 syntyneistä muunkielisistä oli vuoteen 2005 mennessä aloittanut korkeakouluopinnot 23 %, suomenkielisillä osuus oli 50 % ja ruotsinkielisillä 59 %. Suomen ja ruotsinkielisillä naiset aloittavat miehiä selvästi useammin korkeakouluopinnot, muunkielisillä miehet taas enemmän, mutta sukupuoliset erot eivät ole heillä niin suuret (Opetusministeriön politiikka-analyysiä 2007:1).

Opetusministeriön tekemässä koko maan koulutuskehityssuunnitelman tavoitteen mukaan vuoteen 2012 mennessä maahanmuuttajien osuus korkeakoulutettavista vastaa heidän osuuttaan koko väestöstä (Koulutus ja tutkimus vuosina 2007–2012). Äidinkielen mukaan tarkasteltuna koko maassa nuorten kohdalla ollaan jo hyvin lähellä tätä tavoitetta: 20–24-vuotiaista 3,6 % oli muunkielisiä ja samanikäisistä korkeakouluopiskelijoista muunkielisten osuus on 2,7 % vuonna 2005. Helsinkiläiset nuoret ovat vielä kaukana tästä valtakunnallisesta tavoitteesta; 20–24-vuotiaista 8 % oli äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä ja samanikäisistä korkeakouluopiskelijoista muunkielisten osuus on 3,3 %.

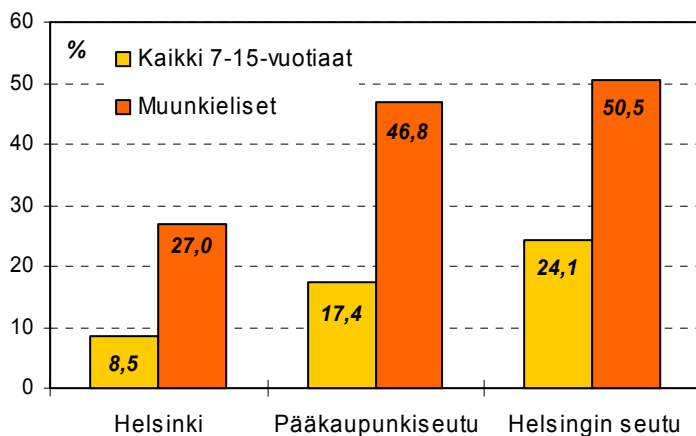
Peruskoulutus

Puolet koko maan muunkielisistä peruskoululaisista asuu Helsingin seudulla

Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvat peruskoululaiset asuvat Suomessa hyvin keskittyneesti Helsingin seudulla. Helsingissä asuu 8,5 % koko maan peruskouluikäisistä eli 7-15-vuotiaista. Muunkielisistä peruskoululaisista Helsingissä asuu 27 %, pääkaupunkiseudulla 47 % ja koko Helsingin seudulla 50 %. Helsingin peruskoululaisista joka kymmenes oli äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen 1.1.2007 eli lukumäärällisesti heitä oli 4 780. Vantaalla vieraskielisten osuus peruskoululaisista oli 7,8 % ja Espoossa 6,5 %.

Peruskoulutusta annetaan lähikoulu-periaatteella eli peruskoululaisella tarjotaan koulutuspaikka lähellä kotia. Tästä syystä maahanmuuttajien alueellinen sijoittuminen vaikuttaa peruskoulujen koulutustarpeeseen. Jokaisessa pääkaupunkiseudun kunnassa muunkieliset ovat varsin keskittyneesti sijoittuneet. Muunkielisten osuudet nousevat joillakin asuinalueilla korkeiksi ja vierekkäisillä asuinalueilla muunkielisten peruskoululaisten osuudet voivat erota jyrkästi. Helsingissä yli kolmannes peruskouluikäisistä on muunkielisiä Viikin tiedepuiston ja Itä-Pasilan osa-alueilla. Itäisen suurpiirin alueella muunkielisten osuudet ovat korkeimmat.

Kuva 8. Helsingin, pääkaupunkiseudun sekä Helsingin seudun kaikkien ja äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten 7-15-vuotiaiden osuus koko maan samanikäisistä vuonna 2006

Helsingin seutu 14 kuntaa
Lähde: Tilastokeskus

Maahanmuuttajataustaisten perusopetus

Helsingin peruskoulujen oppilaista noin 11 prosenttia on taustaltaan maahanmuuttaja. Vuoden 2006 kunnan perusopetuksen oppilasmäärästä 11 % opiskeli suomea toisena kielenä ja 9 % oli oman äidinkielen opetuksessa. Alle prosentti oppilasmäärästä oli alle vuoden valmentavassa koulutuksessa. Maahanmuuttajataustaiset saavat usein erityisopetusta, josta osa on erityisesti maahanmuuttajille suunnattua. Kaikista Helsingin kaupungin erityisoppilaista 18 % oli suomi toisena kielenä -oppilaita vuonna 2006.

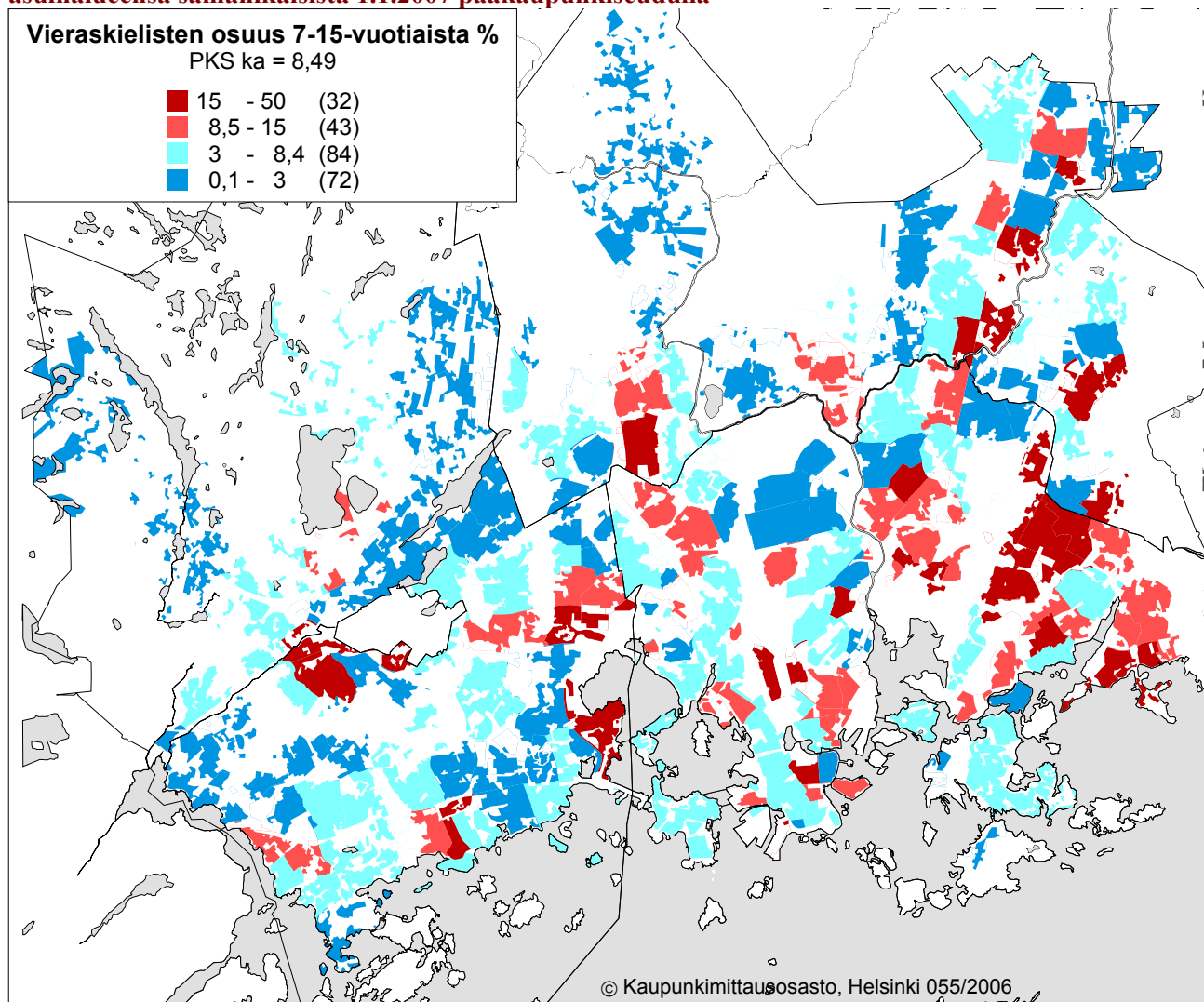
Helsingissä opiskeli omaa äidinkieltään 3 275 oppilasta vuonna 2006, opiskeltuja kieliä oli 45. Selkeästi suurimpina oman äidinkielen kieliryhmänä olivat somali ja venäjä. Vajaa kolmannes peruskoulujen oppilaista opiskeli katsomusaineenaan jotain muuta kuin evankelis-luterilaista uskontoa.

Pääkaupunkiseudulla on tehty perusopetuksen osalta selvitys kansainvälisistä koulutuspalveluista ja tulokset on julkaistu vuonna 2007 ”Kansainvälisten perheiden koulutuspalvelut perusopetuksessa

pääkaupunkiseudulla 2006” -raportissa. Tämän selvityksen mukaan Helsingissä annetaan vieraskielistä **esiopetusta** yhdeksässä yksityisen hoidon tuen piirissä olevassa päiväkodissa sekä viidessä vieraskielisessä koulussa. Näissä vieraskielisissä kouluissa oli yhteensä 311 oppilasta esiopetuksessa vuonna 2006. Espoossa vieraskielistä esiopetusta antaa 11 päiväkotia ja Vantaalla kaksi.

Helsingissä viisi peruskoulua antaa täysin englanninkielistä **perusopetusta** ja viisi osittain englanninkielistä opetusta. Täysin muun kielistä opetusta annetaan kahdessa peruskoulussa - toisessa ranskaksi ja toisessa saksaksi. Osittain muun kielistä opetusta annetaan viidessä peruskoulussa; kahdessa ranskaksi, kahdessa venäjäksi sekä yhdessä viroksi. Oppilaita näissä kouluissa oli 3 920 vuonna 2006. Kansalaisuudeltaan neljä viidesosaa näistä oppilaista on suomalaisia. Viisi vieraskielistä koulua antaa myös lukio-opetusta, vuonna 2006 näissä lukiossa oli opiskelijoita 430.

Kuva 9. Äidinkieltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten peruskouluikäisten osuus asuinalueensa samanikäisistä 1.1.2007 pääkaupunkiseudulla

Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus ja Tilastokeskus

Lukiokoulutus

Muunkieliset opiskelevat lukiossa vanhempina

Helsingiläisten lukioiden opiskelijoista 7 prosenttia oli äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä vuonna 2005 eli lukumääräisesti heitä oli lähes 1 200. Muunkielisten osuus on huomattavasti suurempi kuin koko maan lukioissa, joissa se on alle kolme prosenttia.

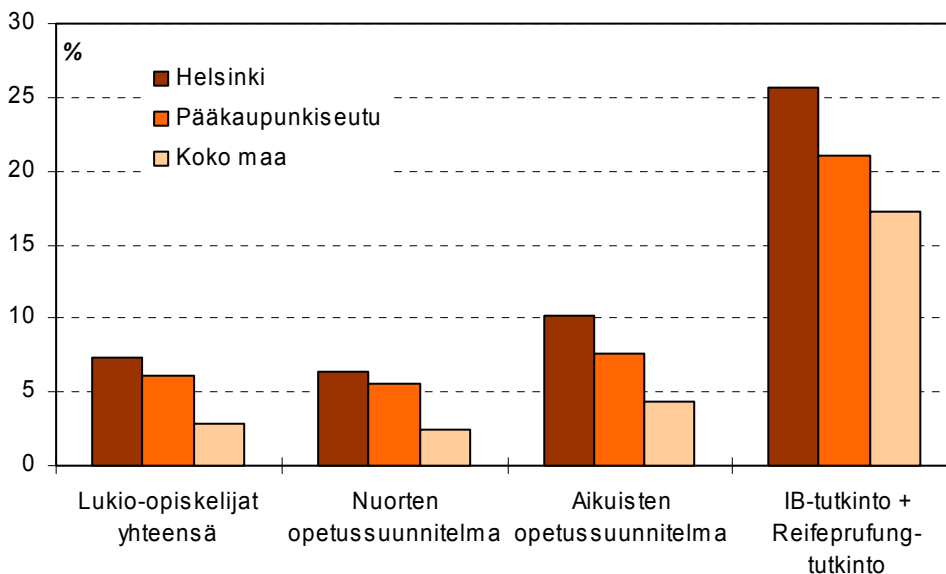
Muunkielisten osuus opiskelijoista oli selkeästi suurin IB- tai Reifeprüfung-tutkintoon tähtäävässä lukiokoulutuksessa, yli neljännes näistä opiskelijoista puhui äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia. Myös aikuisten lukiokoulutusta suorittavista joka kymmenes oli äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen.

Muunkielisten lukiolaisten ikärakenne onkin kaikkia lukiolaisia hieman vanhempi; alle 20-vuotiaita oli muunkielisistä lukiolaista 78 % ja kaikista lukiolaisista 87 %. Nuorten opetus-suunnitelman mukaisesti opiskelevista muunkielisistä joka kymmenes oli jo 20–24-vuotias. Aikuislukioissa muunkieliset opiskelevat taas hieman nuorempina: alle 25-vuotiaita muunkielisistä aikuislukiolaisista oli 65 %, suomen- ja ruotsinkielisistä aikuislukiolaisista 50 %.

Sukupuolen mukaan muunkieliset lukiolaiset ovat jaottuneet samoin kuten muutkin lukiolaiset eli työtöt opiskelevat poikia enemmän lukiossa. Muunkielisistä lukio-opiskelijoista naisia oli 56 %.

Helsingiläisissä lukioissa vuonna 2005 aloittaneista opiskelijoista 76 prosentin kotikunta oli edellisen vuoden alussa myös Helsinki. Muunkielisistä lukiolaisista 65 % kotikunta oli Helsinki, 10 % Vantaa ja 5 % Espoo. Helsingiläiset nuoret lähtevät melko harvoin kuntarajojen yli lukio-opintoihin. Vuonna 2005 kaikista ja muunkielisistä helsingiläisistä lukiolaista alle viisi prosenttia aloitti opiskelunsa Helsingin ulkopuolella sijaitsevassa lukiossa.

Kuva 10. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien lukio-opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja koko maassa vuonna 2005

Lähde: Tilastokeskus

Taulukko 6. Helsingissä opiskelevat lukiolaiset äidinkielen ja iän mukaan vuonna 2005

	Alle 20-v.	20-24-v.	25-29-v.	30-v. ja yli	Yhteensä lkm
	%				
Lukio-opiskelijat yhteensä					
Äidinkieli yhteensä	87,3	7,0	1,8	4,0	16 408
Suomi	87,5	6,3	1,8	4,3	14 098
Ruotsi	94,4	4,7	0,1	0,7	1 116
Muu kieli	77,9	16,2	2,8	3,1	1 194
Nuorten opetussuunnitelma					
Äidinkieli yhteensä	97,2	2,8	0,0	0	14 127
Suomi	97,6	2,4	0,0	0	12 216
Ruotsi	98,9	1,1	0	0	1 001
Muu kieli	89,6	10,3	0,1	0	910
Aikuisten opetussuunnitelma					
Äidinkieli yhteensä	13,4	37,9	15,0	33,6	1 949
Suomi	11,1	36,3	15,7	36,9	1 652
Ruotsi	48,0	42,9	1,0	8,2	98
Muu kieli	16,1	48,7	16,6	18,6	199
IB-tutkinto + Reifepfung-tutkinto					
Äidinkieli yhteensä	99,4	0,6	0	0	332
Suomi	100	0	0	0	230
Ruotsi	100	0	0	0	17
Muu kieli	97,6	2,4	0	0	85

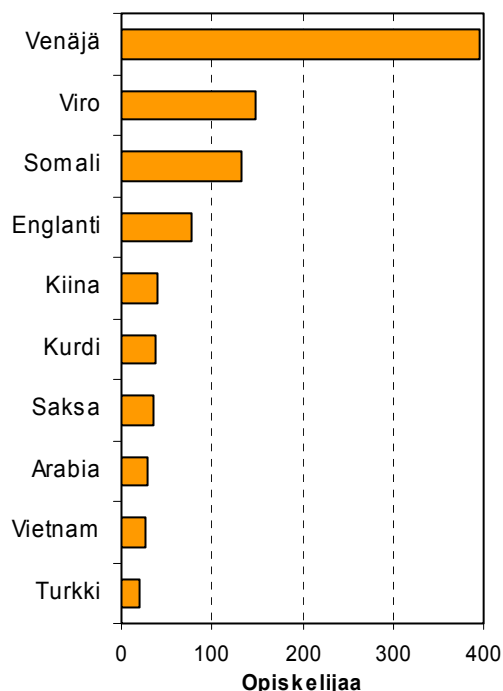
Lähde: Tilastokeskus

Venäjä suurin kieliryhmä

Helsingiläisten muunkielisten lukiolaisten selkeästi suurin kieliryhmä on venäjä, jota puhui äidinkielenään 34 % muunkielisistä lukiolaisista vuonna 2005. Viro oli 13 prosentilla äidinkielenä, somali 11 prosentilla ja englanti 7 prosentilla. Muut kieliryhmät ovat varsin pieniä.

Vuosina 1999–2005 muunkielisten lukiolaisopiskelijoiden määrä kasvoi yli kolmanneksen Helsingin lukioissa. Venäjän- ja vironkieliset ovat olleet viime vuosien aikana suurimmat muunkielisten lukiolaisten ryhmät, somalinkieliset nousivat kolmanneksi suurimmaksi kieliryhmäksi vuonna 2002 englanninkielisten ohi. Nopeimmin suuremmista kieliryhmistä ovat kasvaneet somalinkielisten lukiolaisten lisäksi kurdinkielisten määrät. Keskimääräistä vähemmän ovat kasvaneet viron-, englannin-, kiinan-, saksan- ja vietnaminkielisten määrät.

Kuva 11. Helsingin lukiokoulutuksessa opiskelevien muunkielisten opiskelijoiden kymmenen yleisintä äidinkieltä vuonna 2005

Lähde: Tilastokeskus

Ammatillinen koulutus

Muunkielisiä eniten ammatillisessa perusopetuksessa

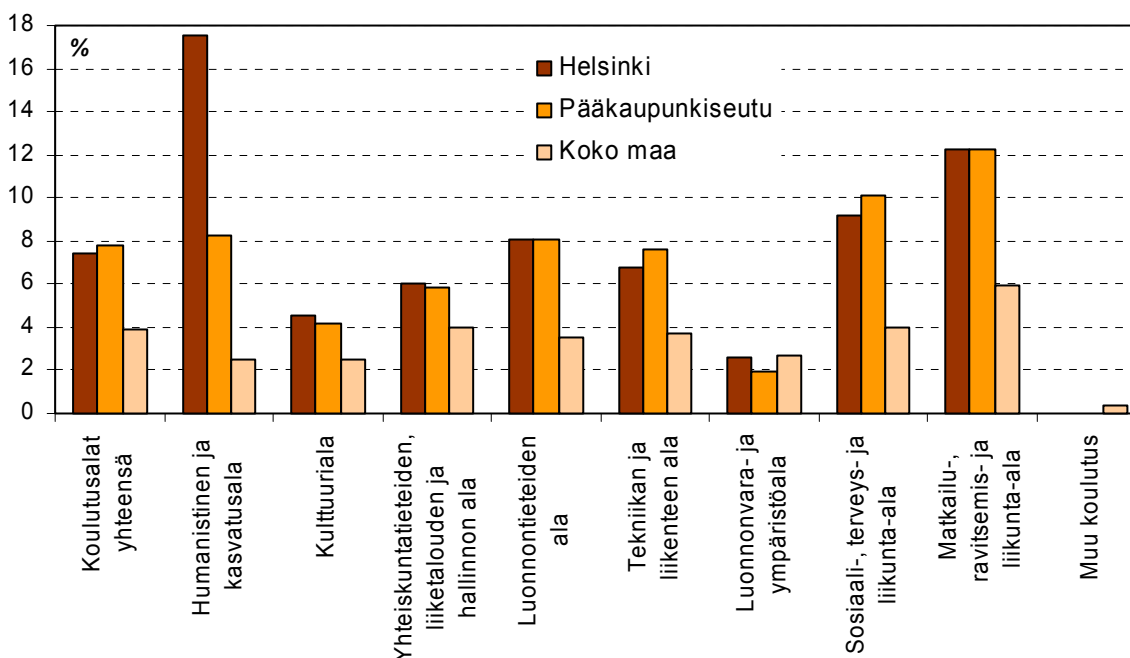
Helsingin ammatillisella toisella asteella opiskeli vajaa 2 300 äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielistä vuonna 2005. Kaikista opiskelijoista heidän osuutensa oli 7 %. Muunkielisten opiskelijoiden osuus oli suurin oppilaitosmuotoisessa perusopetuksessa, jossa heitä oli joka kymmenes opiskelija. Ammatti- tai erikoisammattitutkintoja suorittavista 8 % oli muunkielisiä. Oppisopimuskoulutuksessa muunkielisten osuus oli alle neljä prosenttia. Koko maassa kaikista ammatillisen opiskelijoista neljä prosenttia oli muunkielisiä.

Taulukko 7. Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkieliset ammatillisen toisen asteen opiskelijat vuonna 2005 Helsingissä

	Muunkieliset opiskelijat	Osuus kaikista opiskelijoista %
Ammatillinen koulutus yhteensä	2 262	7,4
Oppilaitosmuotoinen koulutus	1 919	9,2
Perusopetus	1 344	9,9
Lisäopetus	575	8,0
Oppisopimuskoulutus	343	3,6
Perusopetus	237	5,8
Lisäopetus	106	1,9

Lisäopetus = ammatti- ja erikoisammattitutkintoon tähtäävä koulutus
Lähde: Tilastokeskus

Kuva 12. Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten osuus kaikista ammatillisen toisen asteen opiskelijoista Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja koko maassa vuonna 2005 koulutusaloittain

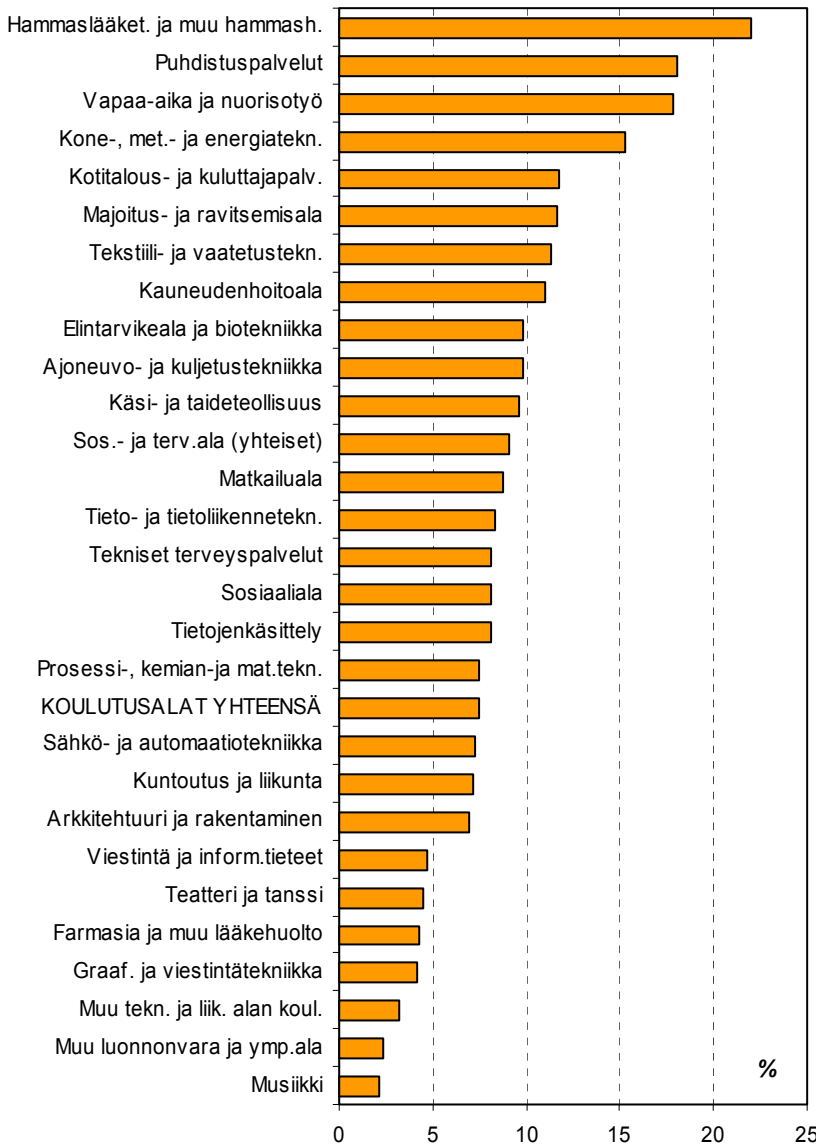
Lähde: Tilastokeskus

Muunkielisten osuus kaikista opiskelijoista oli suurin Helsingissä pienellä humanistisella ja kasvatustieteiden alalla. Suuremmista koulutusaloista matkailu-, ravitsemis- ja liikunta-alalla muunkielisten osuus oli 12 % ja sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla 9 %. Tekniikan ja liikenteen alalla muunkielisten osuus oli 7 %. Lukumäärällisesti eniten muunkielisiä opiskelijoita oli tekniikan ja liikenteen alalla (635) sekä yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla (613).

Opintoaloittain tarkasteltuna muunkielisten opiskelijoiden osuus nousi korkeimmaksi hammas- huoltoalalla, puhdistuspalveluissa, vapaa-aika ja nuorisotyössä, kone-, metalli- ja energiatekniikassa, kotitalous- ja kuluttajapalveluissa, majoitus- ja ravitsemisalalla, tekstiili- ja vaatetus- tekniikassa sekä kauneudenhoitoalalla.

Kuva 13. Äidinkieltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten osuus kaikista ammatillisen toisen asteen opiskelijoista Helsingissä opintoaloittain vuonna 2005

Mukana opintoalat, joissa yhteensä 50 tai enemmän opiskelijaa

Lähde: Tilastokeskus

Venäjänkieliset suurin kieliryhmä

Muunkielisistä kaikkia opiskelijoita useampi opiskeli perustutkintoa Helsingin ammatillisella toisella asteella. Vuonna 2005 suomen- ja ruotsinkielisistä opiskelijoista 57 % suoritti ammatillista perustutkintoa, muunkielisistä 70 %. Tästäkin johtuen muunkielisten opiskelijoiden ikärakenne oli kokonaisuutena nuorempi; heistä 45 % oli alle 25-vuotiaita, kun koko opiskelijajoukosta osuus oli alle 40 %. Muunkielisistä naiset olivat enemmistönä opiskelijoista kuten kaikissa opiskelijoissa, heistä 56 % oli naisia ja kaikista opiskelijoista 54 %.

Helsingiläisistä ammatilliseen koulutukseen suuntautuvista kolme neljästä jäi oman kuntansa koulutukseen kaikissa kieliryhmissä. Helsingiläisissä ammatillisissa oppilaitoksissa vuonna 2005

opiskelunsa aloittaneista 48 % kotikunta oli Helsingissä edellisen vuoden lopussa. Muunkielisistä opiskelijoista 63 % kotikunta oli Helsinki, 12 % Vantaa ja 9 % Espoo.

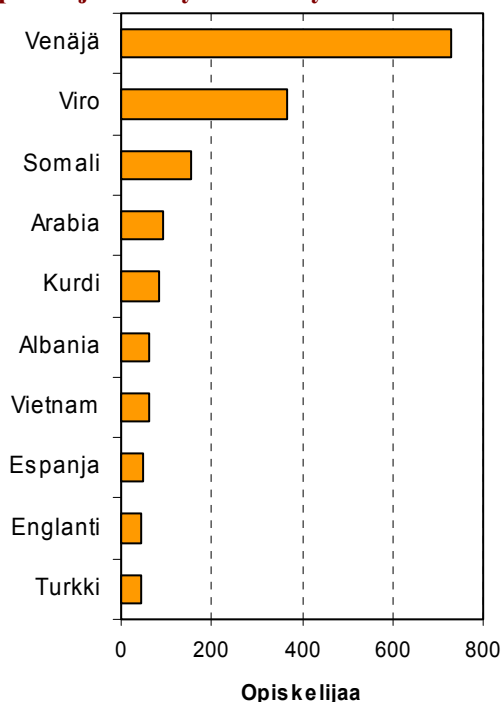
Venäjänkieliset ovat myös ammatillisessa koulutuksessa selkeästi suurin muunkielisten ryhmä, vuonna 2005 heitä oli kolmannes kaikista muunkielistä. Vironkielisten osuus oli 17 %, somalin-kielisten 7 % ja arabiankielisten 4 %. Venäjänkielisten määrä on kasvanut 2000-luvun alussa muunkielisistä keskimääräistä nopeammin, vironkielisten hitaammin ja somalin-kielisten määrä on kasvanut hitaasti muihin kieliryhmiin verrattuna. Albanian- ja kurdinkieli-kielisten määrä on kasvanut nopeasti ammatillisessa koulutuksessa.

Taulukko 8. Helsingissä opiskelevat ammatillisen toisen asteen opiskelijat äidinkielen ja iän mukaan vuonna 2005

	Alle 20-v.	20-24-v.	25-29-v.	30-v. ja yli	Yhteensä
	%				lkm
Ammatillinen yhteensä					
Äidinkieli yhteensä	19,4	19,3	13,6	47,6	30 406
Suomi	18,3	19,2	13,8	48,6	26 839
Ruotsi	33,3	17,9	11,5	37,2	1 305
Muu kieli	24,6	20,6	12,1	41,6	2 262
Peruskoulutus					
Äidinkieli yhteensä	32,6	24,4	12,8	30,2	17 667
Suomi	31,4	24,8	13,2	30,6	15 199
Ruotsi	48,4	18,0	9,8	23,8	887
Muu kieli	34,9	23,8	11,4	29,8	1 581
Lisäkoulutus					
Äidinkieli yhteensä	1,1	12,2	14,6	71,7	12 739
Suomi	1,1	11,9	14,7	72,1	11 640
Ruotsi	1,4	17,5	15,1	65,8	418
Muu kieli	0,6	13,2	13,7	68,9	681

Lähde: Tilastokeskus

Kuva 14. Helsingin ammatillisessa koulutuksessa opiskelevien muunkielisten opiskelijoiden kymmenen yleisintä äidinkieltä vuonna 2005

Lähde: Tilastokeskus

Ammattikorkeakoulutus

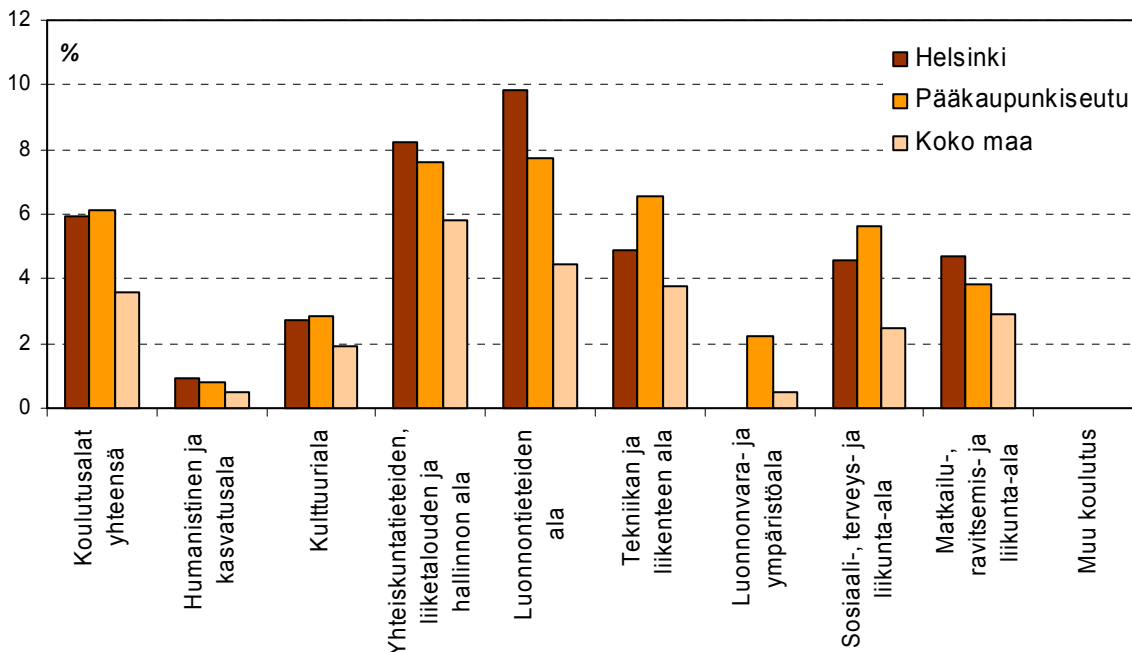
Helsingissä toimivassa ammattikorkeakoulutuksessa opiskeli 1 160 muun kuin suomen- tai ruotsinkielistä opiskelijaa vuonna 2005, heidän osuutensa kaikista opiskelijoista oli 6 %. Koko pääkaupunkiseudulla muunkielisten osuus oli sama, mutta koko maassa huomattavasti pienempi: neljä prosenttia. Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavista vain noin prosentti oli muunkielisiä pääkaupunkiseudulla ja koko maassa.

Muunkielisistä ammattikorkeakouluopiskelijoista 90 % opiskeli nuorten koulutuksessa sekä pääkaupunkiseudulla että koko maassa. Suomen- ja ruotsinkielisistä 80 % suoritti nuorten koulutusta. Silti muunkieliset olivat muita opiskelijoita vanhempia pääkaupunkiseudulla, suomen- ja ruotsinkielisistä opiskelijoista alle 25-vuotiaita oli 53 %, muunkielisistä 43 %.

Muunkielisten opiskelijaosuus oli suurin luonnontieteellisellä alalla, jossa tietojenkäsittelyä opiskelevista 8 % oli muunkielisiä. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalla liiketaloutta ja kauppaa opiskelevista 8 % oli muunkielisiä ja hallintoa opiskelevista 7 %. Tekniikan ja liikenteen alalla muunkielisten osuus nousi korkeimmaksi tuotantotalouden (17 %), tieto- ja tietoliikennetekniikan (11 %) sekä graafisen viestintätekniikan alalla (10 %). Sosiaali- ja terveysalalla terveysalaa opiskelevista 8 % oli muunkielisiä, sosiaalialaa opiskelevista 4 % ja hammas- huoltoalaa opiskelevista 7 %.

Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulutuksessa opiskelevien muunkielisten suurin kieliryhmä oli venäjänkieliset, joita oli 22 % muunkielistä opiskelijoista vuonna 2005. Englanninkielisten osuus oli 14 % ja kiinan- ja vironkielisten osuus 8 %. Venäjän- ja englanninkielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut nopeasti ammattikorkeakoulutuksessa, viron- ja kiinankielisten taas keskimääräistä hitaammin.

Kuva 15. Äidinkieltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten osuus kaikista ammattikorkeakouluopiskelijoista Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja koko maassa vuonna 2005

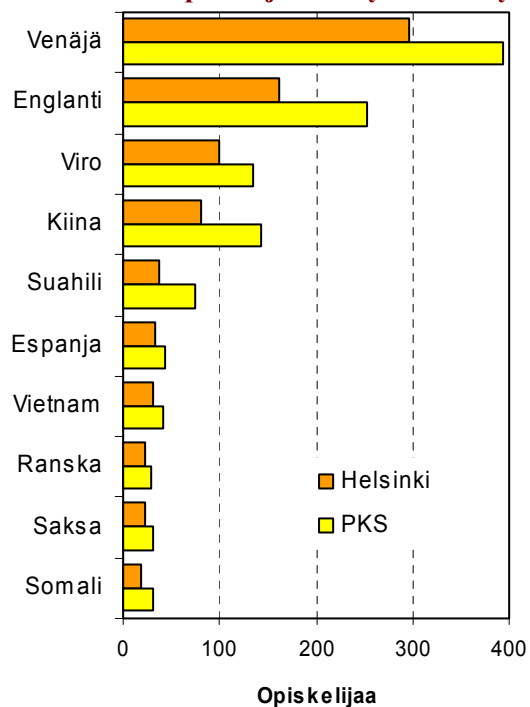
Lähde: Tilastokeskus

Kuva 16. Äidinkieltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten osuus kaikista ammattikorkeakoulutuksen opiskelijoista pääkaupunkiseudulla opintoaloittain vuonna 2005
Mukana opintoalat, joissa 10 tai enemmän muunkielistä opiskelijaa

Lisäksi sosiaali- ja terveystieteiden yhteinen opintoala: muunkieliset 90 %.
Lähde: Tilastokeskus

Kuva 17. Helsingin ja pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulutuksen muunkielisten opiskelijoiden kymmenen yleisintä äidinkieltä vuonna 2005

Lähde: Tilastokeskus

Yliopistokoulutus

Yliopistokoulutuksen opiskelijoita tarkastellaan äidinkielen lisäksi myös kansalaisuuden mukaan sekä vieraskielisen opetustarjonnan mukaan.

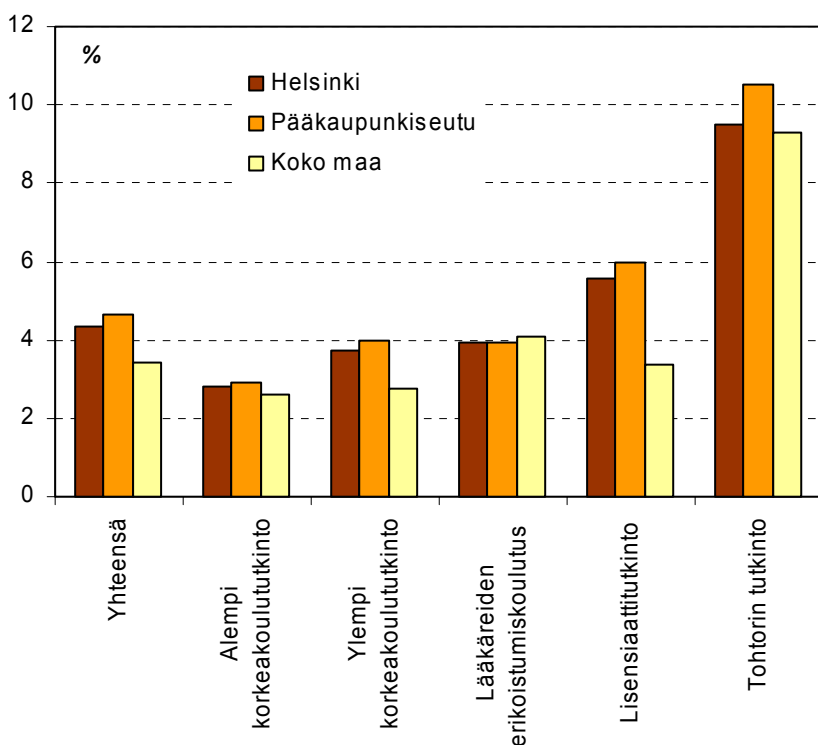
Muunkielisten osuus suurin jatko-opiskelijoissa

Helsingissä toimivassa yliopistokoulutuksessa opiskeli 2 060 muunkielistä yliopisto-opiskelijaa vuonna 2005 ja pääkaupunkiseudulla vajaa 2 900. Koko opiskelijamäärästä muunkieliset muodostivat Helsingissä 4 prosentin osuuden ja pääkaupunkiseudulla 5 prosentin osuuden. Koko maassa muunkielisten osuus yliopisto-opiskelijoista oli kolme prosenttia. Muunkielisten osuus kasvaa mitä korkeampaa tutkintoa opiskellaan. Lisensiaattitutkintoa pääkaupunkiseudulla opiskelevista kuusi prosenttia oli äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielinen ja tohtorintutkintoa opiskelevista yli kymmenen prosenttia.

Muunkielisiä opiskeli pääkaupunkiseudun yliopistokoulutuksessa määrällisesti eniten tekniikan ja liikenteen alalla sekä humanistisella alalla. Heidän opiskelijaosuutensa oli suurin kulttuurialan ja tekniikan alan opinnoissa, noin kuusi prosenttia. Noin joka kymmenes opiskelija oli muunkielinen kuvataiteen, kielitieteen, musiikin sekä tieto- ja tietoliikenteen alalla. Vähiten muunkieliset opiskelivat pääkaupunkiseudulla kasvatusalaa, kirjallisuutta, maantiedettä, viestintää ja muuta informaatioalaa, teologiaa, oikeustiedettä ja eläinlääketiedettä – näillä opintoaloilla muunkielisten osuus kaikista opiskelijoista oli alle kaksi prosenttia.

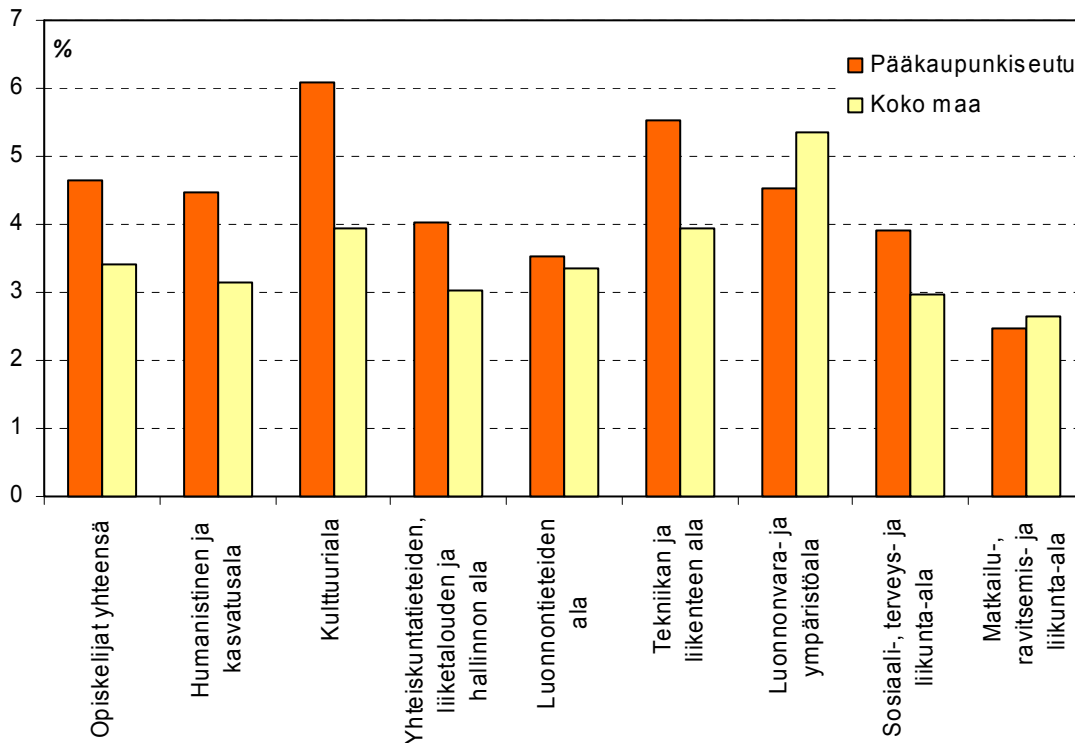
Muunkieliset opiskelevat yliopistossa muita opiskelijoita vanhempina. Alle 25-vuotiaita muunkielisistä opiskelijoista oli 22 %, suomen ja ruotsinkielisistä 36 % vuonna 2005. Lähes puolet (46 %) muunkielisistä opiskelijoista oli yli kolmekymmenvuotiaita, suomen- tai ruotsinkielisistä osuus oli 35 %. Muunkieliset opiskelijat olivat vanhempia kaikissa eri tutkintotason opinnoissa. Myös Suomen muissa yliopistoissa muunkielisten ikärakenne oli muita opiskelijoita vanhempi. Suomen- ja ruotsinkielisissä yliopisto-opiskelijoista 52 % oli naisia, muunkielisistä yliopisto-opiskelijoista suurempi osa oli taas miehiä, 54 %.

Kuva 18. Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten osuus kaikista yliopisto-opiskelijoista Helsingissä, pääkaupunkiseudulla ja koko maassa vuonna 2005

Lähde: Tilastokeskus

Kuva 19. Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten osuus kaikista yliopisto-opiskelijoista koulutusaloittain pääkaupunkiseudulla ja koko maassa vuonna 2005

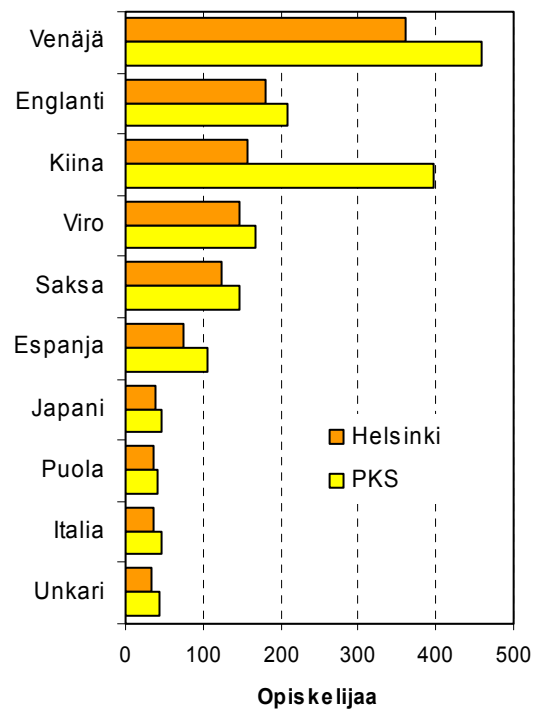
Lähde: Tilastokeskus

Venäjän- ja kiinankieliset suurin ryhmä

Helsingissä yliopistokoulutuksessa olevien muunkielisten suurin kieliryhmä on venäjänkieliset, joita oli muunkielisistä opiskelijoista 18 % vuonna 2005. Englanninkielisten osuus oli toiseksi suurin, 9 %, kiinankielisten 8 %, vironkielisten 7 % ja saksankielisten 6 %. Espoossa sijaitsevan Teknillisen korkeakoulun ottaminen mukaan tarkasteluun nostaa kiinankieliset toiseksi suurimmaksi kieliryhmäksi. Muunkielisessä ryhmässä äidinkieleltään tuntemattomien määrä on yliopistokoulutuksessa kuitenkin varsin suuri, lähes viidennes, joten se vaikeuttaa kieliryhmien arviointia.

Suuremmista kieliryhmistä venäjänkielisten määrä on kasvanut nopeinten 2000-luvun alkupuolella, mutta heidän suhteellinen osuutensa on kuitenkin pysynyt melko tasaisena muunkielisessä opiskelijaryhmässä. Venäjänkielisten lisäksi on nopeasti kasvanut myös kiinankielisten määrä, ja heidän osuutensa on noussut 14 prosenttiin pääkaupunkiseudulla opiskelevista muunkielisistä yliopisto-opiskelijoista.

Kuva 20. Helsingin ja pääkaupunkiseudun yliopistokoulutuksen muunkielisten opiskelijoiden kymmenen yleisintä äidinkieltä vuonna 2005

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaan kansalaiset yliopisto-opiskelijoina

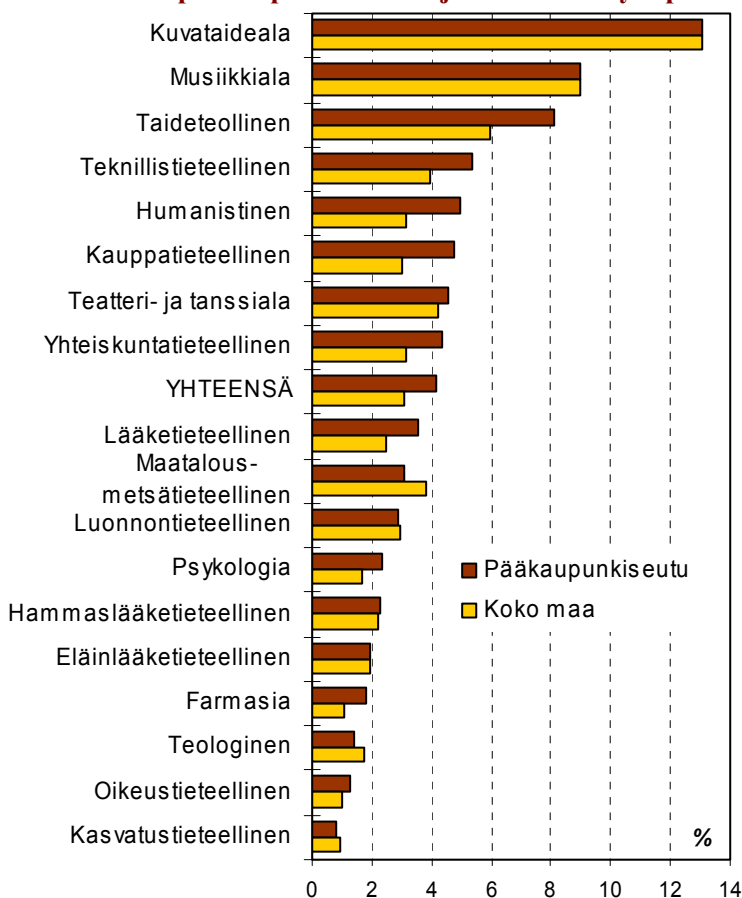
Ulkomaan kansalaisia oli pääkaupunkiseudun yliopistoissa suorittamassa tutkintoa yhteensä 2 674 opiskelijaa vuonna 2006 eli heidän osuutensa kaikista opiskelijoista oli 4,2 %. Yli puolet ulkomaalaisista suoritti ylempää korkeakoulututkintoa ja kolmannes jatkotutkintoa. Alempaa korkeakoulututkintoa suorittavista ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus oli 2,1 %, ylempää tutkintoa suorittavista 3,8 % ja jatkotutkintoa eli lisensiaatin tai tohtorintutkintoa suorittavista 9,6 %.

Eniten ulkomaalaisia opiskeli teknillistieteellisellä koulutusalueella, 780 opiskelijaa. Humanistisella alalla opiskelijoita oli 430 ja kauppatieteellisellä 320 opiskelijaa. Ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus nousi korkeimmaksi kuvataidealueella (13 %), musiikkialalla (9 %) ja taideteollisella alalla (8 %). Teknillistieteellisellä, humanistisella, kauppatieteellisellä sekä teatteri- ja tanssialalla ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus oli noin viisi prosenttia.

Jatkotutkintoa suoritti suurin määrä ulkomaalaisia opiskelijoita teknillistieteellisellä alalla, 270. Luonnontieteellisellä oli toiseksi eniten ulkomaalaisia jatkotutkinto opiskelijoita, 117, ja humanistisella alalla 107 opiskelijaa. Ulkomaalaisten osuus jatkotutkintoa suorittavista oli korkein taidealueella (18 %), teatteri- ja tanssi (16 %), eläinlääketieteellisellä (13 %) sekä musiikkialalla (12 %). Teknillistieteellisellä, lääketieteellisellä, kauppatieteellisellä, humanistisella sekä luonnontieteellisellä alalla noin joka kymmenes jatkotutkintoa suorittavista opiskelijoista oli ulkomaan kansalainen.

Ulkomaalaisista yli puolet oli Euroopan maiden kansalaisia ja vajaa kolmannes Aasian. Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrä on kasvanut 35 % vuosina 2000–2006. Nopeinten on kasvanut Latinalaisesta Amerikasta ja Aasiasta saapuneet opiskelijat.

Kuva 21. Ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus kaikista opiskelijoista tutkintoon johtavassa koulutuksessa pääkaupunkiseudun ja koko maan yliopistoissa koulutusalan mukaan vuonna 2006

Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, SibA, TeaK, TaiK, KuvA. Alempaa ja ylempää korkeakoulututkintoa, jatkotutkintoa ja muita tutkintoja suorittavat opiskelijat. Yliopistoissa syyslukukaudella 2006 kirjoilla olevat ulkomaiden kansalaiset. Lähde: Kota-tietokanta, OPM

Taulukko 9. Pääkaupunkiseudun yliopistoissa tutkintoa suorittavat ulkomaalaiset opiskelijat

	Vuonna 2006		Muutos % 2000–2006
	lkm	%	
Yhteensä	2 674	100	34,6
<i>Suoritettava tutkinto</i>			
Alemmat tutkinnot	321	12,0	664,3
Ylemmät tutkinnot	1 466	54,8	14,0
Jatkotutkinnot	868	32,5	38,7
Muut	19	0,7	-40,6
<i>Kansalaisuus maanosittain</i>			
Eurooppa	1 473	55,1	29,7
Aasia	816	30,5	62,2
Afrikka	143	5,3	-0,7
Pohjois-Amerikka	117	4,4	1,7
Latinalainen Amerikka	103	3,9	74,6
Oseania	12	0,4	50,0
Tuntematon	10	0,4	-52,4

Pääkaupunkiseudun yliopistot: HY, TKK, HKKK, SHH, SibA, TeaK, TaiK, KuvA.

Alempaa ja ylempää korkeakoulututkintoa, jatkotutkintoa ja muita tutkintoja (erikoislääkäri, erikoishammaslääkäri, erikoiseläinlääkäri) suorittavat opiskelijat. Yliopistoissa syyslukukaudella kirjoilla olevat ulkomaiden kansalaiset.

Lähde: Kota-tietokanta, OPM

Vieraskielinen opetus

Vieraskielistä yliopisto-opetusta tarjosi pääkaupunkiseudulla eniten Helsingin yliopisto ja Teknillinen korkeakoulu vuonna 2006. Opiskelijat suorittivat eniten vieraskielisiä opintoja Helsingin kauppakorkeakoulussa.

Pääkaupunkiseudun yliopistoissa annettava vieraskielisen perusopetuksen määrä on kasvanut samaa tahtia koko maan kanssa. Pääkaupunkiseudun kahdeksassa yliopistossa tarjotut vieraskieliset perustutkinto-opinnot ovat kasvaneet tarjottujen opintopisteiden mukaan 43 % vuosina 2000–2006, koko maassa kasvua oli samana aikana 41 %. Opiskelijoiden määrä vieraskielisillä kursseilla on kasvanut kurssimäärää huomattavasti nopeammin. Vuosina 2000–2006 opiskelijoiden yhteenlasketut suoritettavat opintopisteet vieraskielisessä perustutkinto-opetuksessa yli kaksinkertaistuivat (104 %), koko maan yliopistoissa kasvu oli hitaammin, 71 %.

Taulukko 10. Tarjotut ja suoritettavat opintopisteet vieraskielisessä perustutkinto-opetuksessa pääkaupunkiseudun yliopistoissa vuonna 2006

Yliopisto	Tarjotut	Suoritettavat	Tarjotut	Suoritettavat
	opintopisteet	opintopisteet	opintopisteet %	opintopisteet %
Yhteensä	9 813	142 864	100	100
HY	3 149	38 530	32,1	27,0
TKK	2 369	28 460	24,1	19,9
HKKK	1 375	48 228	14,0	33,8
SHH	702	14 694	7,2	10,3
SibA	1 154	1 979	11,8	1,4
TeaK	79	613	0,8	0,4
TaiK	790	9 160	8,1	6,4
KuvA	195	1 200	2,0	0,8

Ylempiin ja alempiin korkeakoulututkintoihin johtavissa opinnoissa vieraalla kielellä annettu perustutkinto-opetus.

Tarjotut opintopisteet = Yliopiston kalenterivuoden aikana käynnistämien vieraskielisten opintojaksojen yhteenlasketut opintopisteet.

Suoritettavat opintopisteet = Opiskelijoiden kalenterivuoden aikana vieraskielisissä opintojaksoissa suorittamien opintopisteiden yhteenlaskettu lukumäärä. Lähde: Kota-tietokanta, OPM

3. Muunkielisten työllistyminen

Työllistyminen koulutuksen jälkeen

Miten äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkieliset työllistyvät tai siirtyvät jatko-opintoihin koulutuksesta valmistumisen jälkeen kaikkiin koulutuksen päättäneisiin verrattuna? Kuntakohtaista tietoa koulutuksen jälkeisestä työllistymisestä äidinkielen mukaan ei ole tässä käsittelyssä käytettävissä, joten tarkastelu rajoittuu maakuntatasoon, ja peruskoulun sekä toisen asteen koulutuksen jälkeisen tilanteen tarkasteluun. Uudenmaan maakunnan muunkielinen väestö on kuitenkin melko selvästi keskittynyt Helsinkiin ja pääkaupunkiseutuun, ja ne muodostavat myös suuren osan muunkielisten työssäkäyntialueesta. Lopuksi katsotaan työssäkäyntitilastojen kautta eri väestöryhmien työllisyystilannetta myös pelkästään Helsingin osalta.

Tutkinnon suorittaneiden pääasiallinen toiminta perustuu Tilastokeskuksen henkilöperustisiin rekistereihin. Pääasiallisen toiminnan luokittelussa ensisijaisesti erotetaan työvoimaan kuuluvat, joten työskentelevät opiskelijat luetaan näissä tilastoissa työllisiksi, ei opiskelijoiksi. Tästä syystä jatko-opintoihin siirtymistä ei voida arvioida tarkasti.

Peruskoulun päättäneet

Uusimaalaisista peruskoulun vuosina 2001–2005 päättäneistä 16 prosenttia työskenteli vuoden 2005 lopussa. Äidinkieleltään muut kuin suomen- tai ruotsinkieliset peruskoulun päättäneet olivat yleisemmin työllisenä kuin suomen- tai ruotsinkieliset peruskoulun päättäneet; muunkielisistä yli viidennes oli työllisenä vuoden 2005 lopussa. Työskentely voi siis olla pääasiallista tai opiskelun ohessa olevaa.

Työttömänä peruskoulun päättäneistä muunkielisistä oli neljä prosenttia, kun kaikista peruskoulun päättäneistä työttömäksi oli päätynyt vain alle kaksi prosenttia. Työttömyysaste oli uusimaalaisilla peruskoulun suorittaneilla muunkielisillä 16 %, muualla Suomessa jopa 22 %.

Äidinkieleltään muut kuin suomen- tai ruotsinkieliset siirtyivät muita useammin peruskoulun jälkeen työvoimaan, Uudellamaalla he olivat huomattavasti useammin työllisenä ja muualla maassa taas työttömänä. Päätoimiseksi opiskelijoiksi muunkieliset ryhtyivät muita heikommin koko maassa.

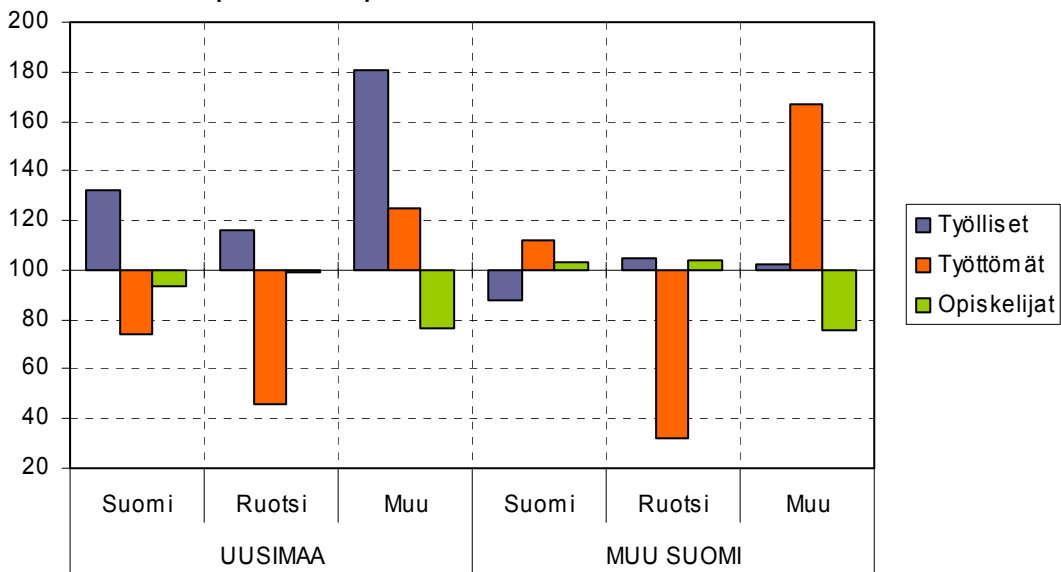
Taulukko 11. Peruskoulun vuosina 2001–2005 päättäneiden työllisyys- ja työttömyystilanne vuoden 2005 lopussa

Opiskelijan asuinkunta	Peruskoulun päättäneet	Työlliset/ peruskoulun päättäneet %	Työttömät/ työvoima %	Opiskelijat/ peruskoulun päättäneet %
Äidinkieli				
Uusimaa				
Yhteensä	53 367	16,2	10,1	74,1
Suomi	46 557	16,0	9,7	74,6
Ruotsi	3 694	14,0	6,0	79,0
Muu	3 116	21,9	16,4	61,1
Muu Suomi				
Yhteensä	165 865	10,8	14,5	81,4
Suomi	155 254	10,7	14,7	81,9
Ruotsi	6 493	12,7	4,2	83,1
Muu	4 118	12,4	21,9	60,0

Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus

Kuva 22. Uudellamaalla ja muualla Suomessa peruskoulun vuosina 2001–2005 päättäneet äidinkielen ja pääasiallisen toiminnan mukaan vuoden 2005 lopussa

Koko maan kaikki peruskoulun päättäneet = 100

Työlliset = työlliset/peruskoulun päättäneet, Työttömät = työttömät/työvoima, Opiskelijat = päätoimiset opiskelijat/peruskoulun päättäneet. Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus

Lukiokoulutuksen päättäneet

Uudellamaalla lukion vuosina 2001–2005 päättäneistä 57 % oli työllisenä vuoden 2005 lopussa. Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten työllisyysaste oli yhtä suuri kuin kaikkien lukion päättäneiden keskimäärin. Sen sijaan työttömäksi muunkieliset olivat joutuneet useammin; kaikkien lukion päättäneiden työttömyysaste 2 %, muunkielisten 5,2 %. Päätoimisena opiskelijana muunkieliset olivat hieman muita harvemmin.

Uudenmaan ulkopuolella asuviin muunkielisiin lukion päättäneisiin erot olivat huomattavia. Muunkielisten työllisyysaste oli 28 % ja työttömyysaste 10 % muualla Suomessa. Tosin kaikilla lukion päättäneillä työllisyystilanne oli muualla maassa Uttamaata heikompi, ja päätoimisten opiskelijoiden osuus oli korkeampi. Muun Suomen kaikkiin lukion päättäneisiin verrattuna Uudenmaan muunkieliset olivat yleisemmin työllisinä ja harvemmin työttömänä.

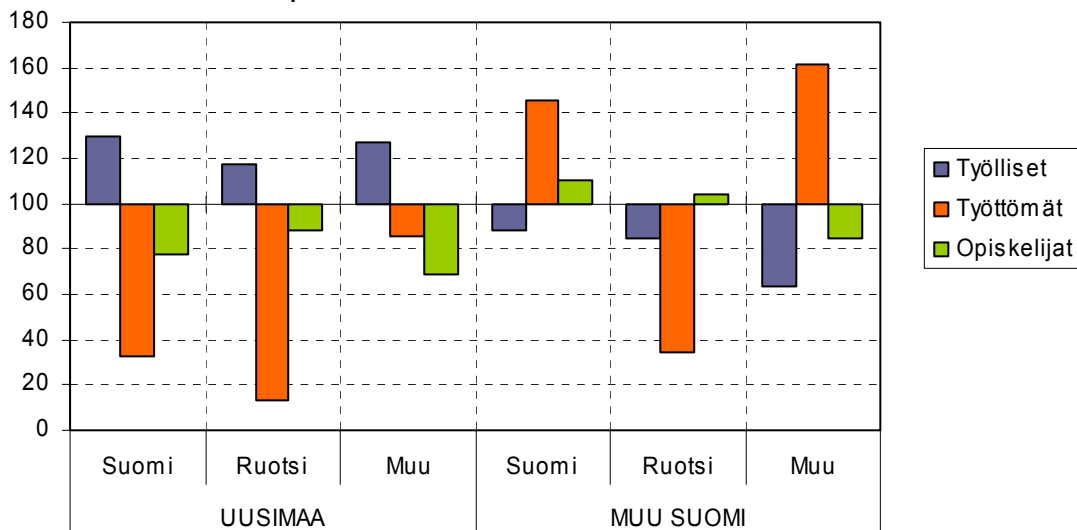
Taulukko 12. Lukion vuosina 2001–2005 päättäneiden työllisyys- ja työttömyystilanne vuoden 2005 lopussa

Opiskelijan asuinkunta	Lukion päättäneet yhteensä	Työlliset/ lukion päättäneet %	Työttömät/ työvoima %	Opiskelijat/ lukion päättäneet %
Uusimaa				
Yhteensä	46 969	56,4	2,0	33,9
Suomi	41 954	56,9	2,0	33,7
Ruotsi	3 813	51,3	0,8	38,4
Muu	1 202	55,8	5,2	29,7
Muu Suomi				
Yhteensä	107 523	38,3	8,6	47,5
Suomi	101 168	38,5	8,9	47,7
Ruotsi	4 935	37,2	2,1	45,3
Muu	1 420	27,7	9,9	36,8

Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus

Kuva 23. Uudellamaalla ja muualla Suomessa lukion vuosina 2001–2005 päättäneet äidinkielen ja pääasiallisen toiminnan mukaan vuoden 2005 lopussa

Koko maan kaikki lukion päättäneet = 100

Työlliset = työlliset/tutkinnon suorittaneet, Työttömät = työttömät/työvoima, Opiskelijat = päätoimiset opiskelijat/tutkinnon suorittaneet. Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus

Ammatillisen koulutuksen päättäneet

Uudellamaalla ammatillisen toisen asteen tutkinnon vuosina 2001–2005 suorittaneista neljä viidestä oli työllisenä vuoden 2005 lopussa. Äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisistä tutkinnon suorittaneista työllisten osuus oli 70 %. Työttömäksi muunkieliset olivat joutuneet suomen- ja ruotsinkielisiä huomattavasti useammin - suomenkielisten työttömyysaste oli 7 %, muunkielisten 16 %. Useampi muunkielinen oli jatkanut opiskeluaan toisen asteen ammatillisen tutkinnon suoritettuaan kuin suomenkielinen.

Taulukko 13. Ammatillisen toisen asteen tutkinnon vuosina 2001–2005 työllisyys- ja työttömyystilanne vuoden 2005 lopussa

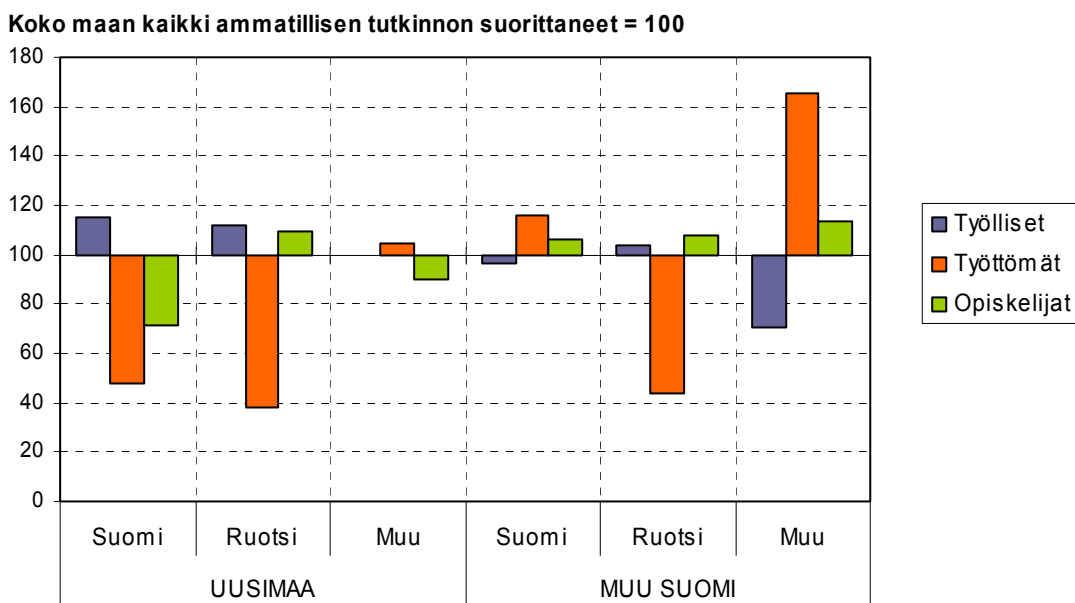
Opiskelijan asuinkunta	Ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneet yhteensä	Työlliset/ tutkinnon suorittaneet %	Työttömät/ työvoima %	Opiskelijat/ tutkinnon suorittaneet %
Äidinkieli				
Uusimaa				
Yhteensä	46 048	80,5	7,5	6,9
Suomi	41 868	81,1	7,2	6,7
Ruotsi	2 096	78,8	5,8	10,3
Muu	2 084	70,2	15,9	8,4
Muu Suomi				
Yhteensä	178 772	67,6	17,3	10,0
Suomi	168 752	67,7	17,6	10,0
Ruotsi	6 817	73,1	6,6	10,0
Muu	3 203	49,5	25,2	10,6

Mukana ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot, oppilaitosmuotoinen koulutus ja oppisopimuskoulutus. Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus

Muuhun maahan verrattuna ammatilliselta toiselta asteelta työllistytään Uudellamaalla huomattavasti paremmin. Muualla maassa tutkinnon suorittaneista oli vuoden 2005 lopussa työllisenä 68 %, ja muunkielisten työllisyystilanne oli heikko: töissä oli vain puolet tutkinnon suorittaneista. Ero Uudenmaan muunkielisiin on 20 prosenttiyksikköä. Uudenmaan muunkielisten työllisyysaste oli koko maan keskiarvoa vastaava.

Muualla maassa asuvien ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työttömyysaste oli 17 % vuoden 2005 lopussa eli kymmenen prosenttiyksikköä uusimaalaisia korkeampi. Joka neljäs työvoimaan kuuluva muunkielinen oli Uudenmaan ulkopuolella työtön. Uudellamaalla muunkieliset olivat siis useammin työllisenä ja harvemmin työttömänä kuin suomenkieliset muualla Suomessa.

Kuva 24. Uudellamaalla ja muualla Suomessa ammatillisen toisen asteen tutkinnon vuosina 2001–2005 suorittaneet äidinkielen ja pääasiallisen toiminnan mukaan vuoden 2005 lopussa

Työlliset = työlliset/tutkinnon suorittaneet, Työttömät = työttömät/työvoima, Opiskelijat = päätoimiset opiskelijat/tutkinnon suorittaneet. Mukana ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot, oppilaitosmuotoinen koulutus ja oppisopimuskoulutus. Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus

Työllistyminen koulutusaloittain

Uudellamaalla ammatilliselta toiselta asteelta kaikista valmistuneista parhaiten olivat työllistyneet humanistiselta ja kasvatusalalta sekä muusta koulutuksesta (palo- ja poliisikoulutus, vankeinhoito sekä muu tai tuntematon opintoala) valmistuneet. Alle 80 % keskiarvon työllisyys oli luonnontieteiden, tekniikan ja liikenteen, luonnonvara- ja ympäristö sekä kulttuurialalta valmistuneilla.

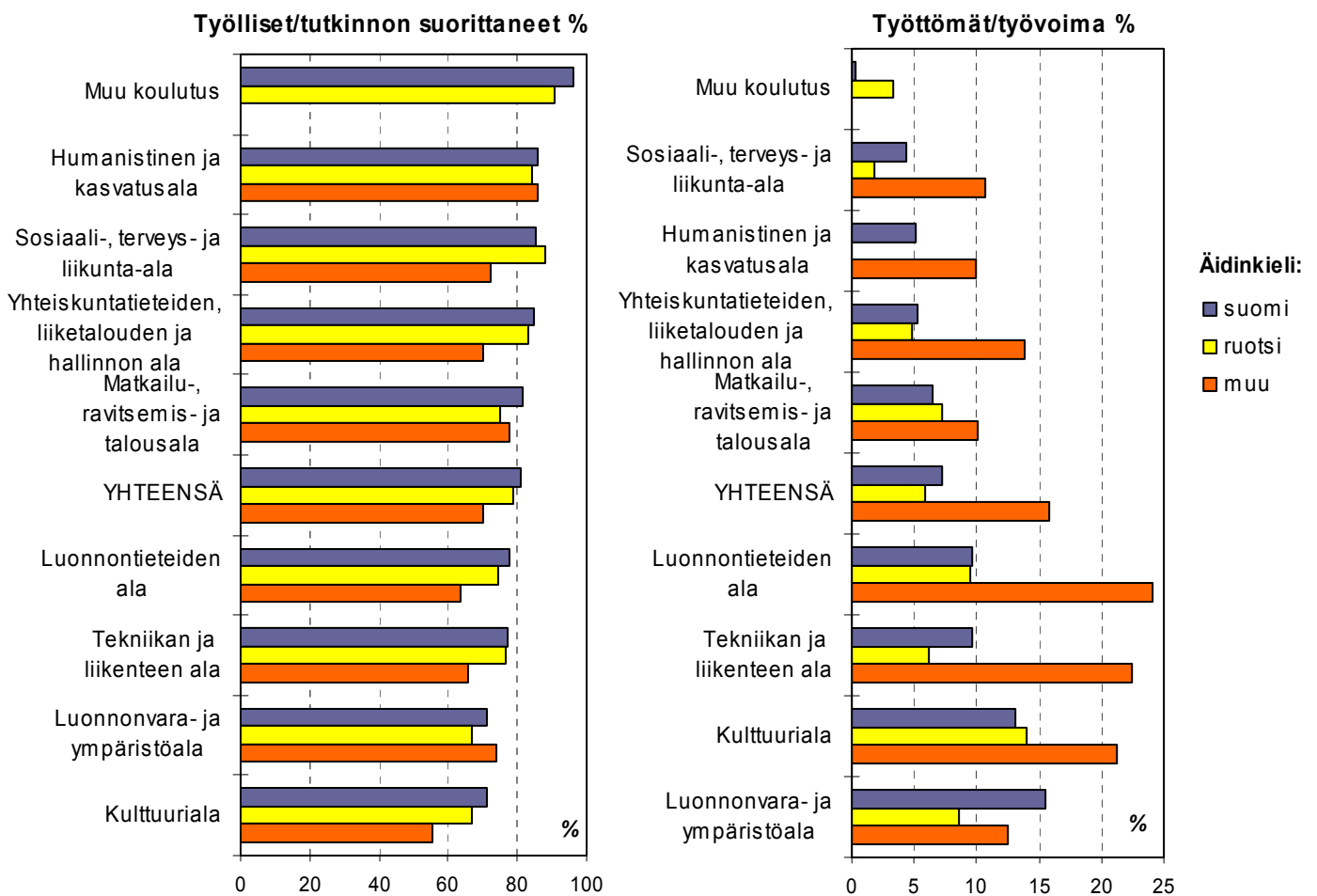
Muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten työllisyys noudattaa kaikkien tutkinnon suorittaneiden työllistymistä koulutusaloittain. Muunkielisistä parhaiten olivat työllistyneet humanistiselta ja kasvatusalalta sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneet muunkieliset.

Kaikkiin tutkinnon suorittaneisiin verrattaessa luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet muunkieliset olivat työllistyneet kaikkia tutkinnon suorittaneita paremmin, humanistiselta alalta yhtä hyvin. Myös matkailu-, ravitsemis- ja talousalalta valmistuneet muunkieliset olivat työllistyneet lähes yhtä hyvin kuin kaikki alalta valmistuneet. Sen sijaan muita huonompi työllistyminen muunkielisillä on ollut kulttuurialalta, yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta sekä luonnontieteiden alalta valmistuneilla.

Työttömyydessä on enemmän eroja muunkielisten ja kaikkien tutkinnon suorittaneiden välillä. Suurin työttömyysaste kaikilla tutkinnon suorittaneilla oli luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneilla, mutta muunkieliset olivat työllistyneet heikointen luonnontieteiden alalta, tekniikan ja liikenteen alalta sekä kulttuurialalta – näiltä aloilta valmistuneiden muunkielisten työttömyysaste oli yli 20.

Suhteessa kaikkiin valmistuneisiin muunkieliset ovat joutuneet selkeästi enemmän työttömäksi yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alalta, sosiaali- ja terveystieteiden alalta sekä tekniikan ja liikenteen alalta. Luonnonvara- ja ympäristöalalta valmistuneet muunkieliset ovat työllistyneet kaikkia valmistuneita paremmin.

Kuva 25. Työllisten ja työttömien osuus ammatillisen toisen asteen tutkinnon vuosina 2001–2005 suorittaneista äidinkielen mukaan vuoden 2005 lopussa Uudellamaalla

Mukana ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot, oppilaitosmuotoinen koulutus ja oppisopimuskoulutus. Muu koulutus = palo- ja poliisikoulutus, vankeinhoito sekä muu tai tuntematon opintoala.
Lähde: Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus

Muunkielisen väestön yleinen työllisyystilanne

Työllistyminen kieliryhmittäin

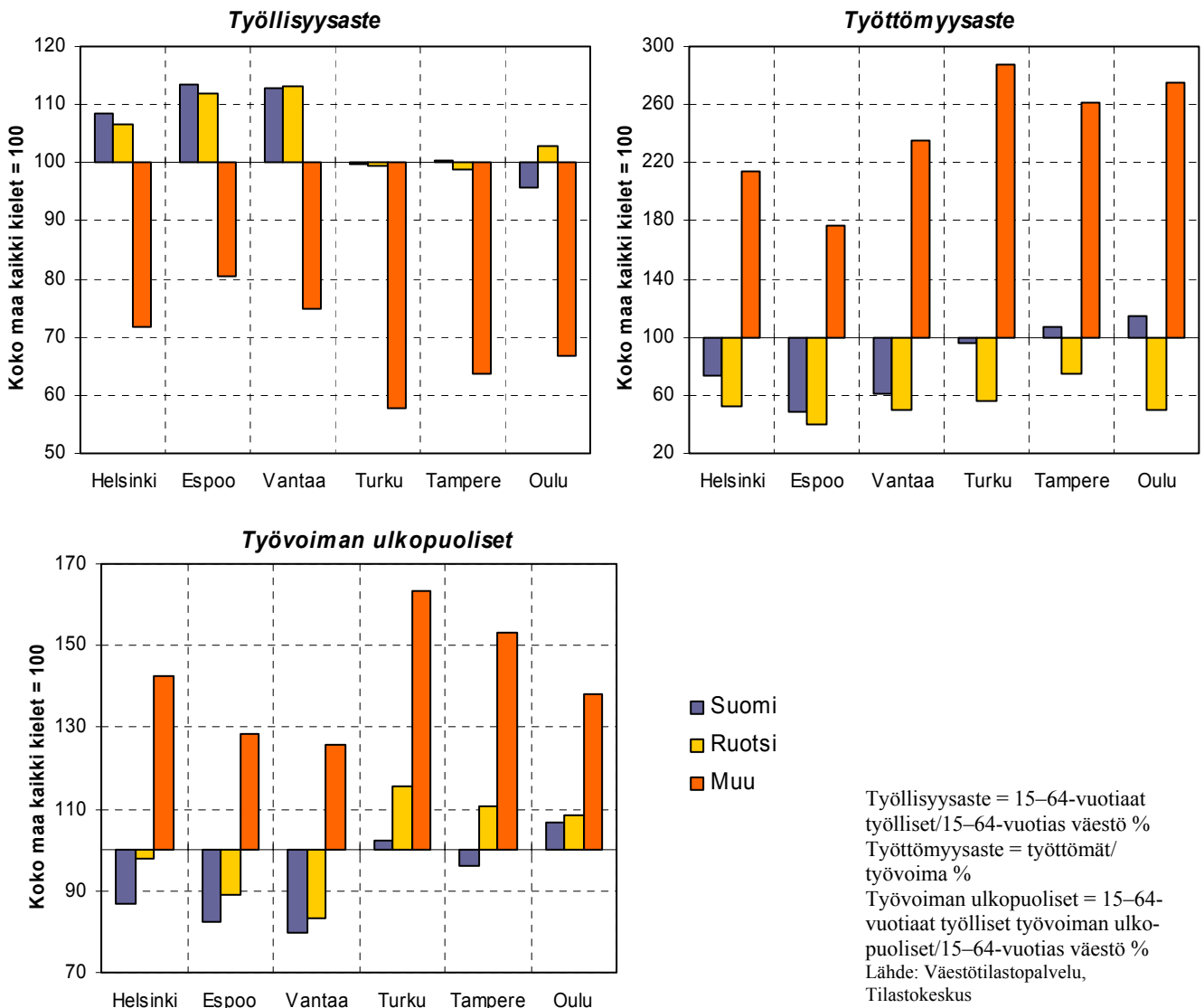
Helsingin muunkielisestä 15–64-vuotiaasta väestöstä 46 % oli työllisenä vuoden 2005 lopussa, koko väestön työllisyysaste oli 68 %. Työvoiman ulkopuolella oli 39 % muunkielisestä väestöstä ja 25 % koko väestöstä. Koko maassa muunkielisten työvoiman ulkopuolisuus oli yhtä suurta.

Pääkaupunkiseudun hyvä työllisyystilanne näkyy myös alueen muunkielisten parempana työllisyytenä muuhun maahan verrattuna. Työkäisestä muunkielisestä pääkaupunkiseudun väestöstä selkeästi harvempi on työllisenä kuin koko väestöstä, mutta koko maan muunkielisiin verrattuna pääkaupunkiseudulla työllisten osuus on suurempi. Muunkielisestä väestöstä on työllisenä yli puolet Espoossa ja liki puolet Vantaalla. Muissa suurissa kaupungeissa työllisyysaste putoaa 40 prosentin tienoille.

Muunkielisten työttömyysaste poikkeaa huomattavasti koko väestöstä, Helsingissä muunkielisestä työvoimasta oli työttömänä 24 % ja koko väestöstä 9 %. Koko maassa muunkielisistä oli työttömänä 26 % ja koko väestöstä 11 %. Espoossa muunkielisten työttömyysaste oli pieni muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna, alle 20 %.

Kuva 26. 15 vuotta täyttäneen väestön työllisyys- ja työttömyysaste sekä työvoiman ulkopuolisuus äidinkielen mukaan 31.12.2005

Koko maan kaikki äidinkielet = 100

Taulukko 14. 15–64-vuotiaat äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisten työllisyys- ja työttömyysaste sekä työvoiman ulkopuolisuus 31.12.2005

	Työllisyys- aste	Työttömyys- aste	Työvoiman ulkopuoliset	Muunkielisten 15–64- vuotiaiden lukumäärä
Helsinki	46,2	23,9	39,3	33 117
Espoo	51,9	19,7	35,4	10 861
Vantaa	48,2	26,3	34,6	8 728
Turku	37,3	32,2	45,0	7 339
Tampere	40,9	29,2	42,2	5 921
Oulu	43,0	30,7	38,0	2 145
Koko maa	45,6	25,7	38,7	112 875

Työllisyysaste = 15–64-vuotiaat työlliset/15–64-vuotias väestö %

Työttömyysaste = työttömät/työvoima %

Työvoiman ulkopuoliset = 15–64-vuotiaat työlliset työvoiman ulkopuoliset/15–64-vuotias väestö %

Lähde: Väestötilastopalvelu, Tilastokeskus

Koulutuksen vaikutus työllisyyteen

Ulkomailla suoritetuista tutkinnoista ei ole kattavaa tietoa, joten koulutuksen vaikutusta työllisyyteen voi vain arvioida maahanmuuttaneen väestön kohdalla. Muunkielisellä 15–64-vuotiaalla väestöllä 41 prosentilla oli rekisteröitynä peruskoulun jälkeinen tutkinto, suomen- ja ruotsinkielisestä samanikäisestä väestöstä 76 prosenttia oli suorittanut peruskoulun jälkeisen tutkinnon. Työvoimatoimistoihin ilmoittautuneiden työnhakijoiden koulutustausta rekisteröidään, joten työttömien koulutustaustaa voi arvioida melko luotettavasti.

Koulutustaso ei vaikuta työllisyyteen muunkielisillä

Helsingin muunkielisestä työvoimasta 24 % oli **työttömänä** vuoden 2005 lopussa. Korkein työttömyysaste oli keskiasteen ammatillisen tutkinnon suorittaneilla, 28 %. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneista 23 % oli työttömänä vuoden 2005 lopussa. Työttömyys vähenee mitä korkeampi korkea-asteen koulutus; tutkijakoulutuksen suorittaneista 19 % oli työttömänä.

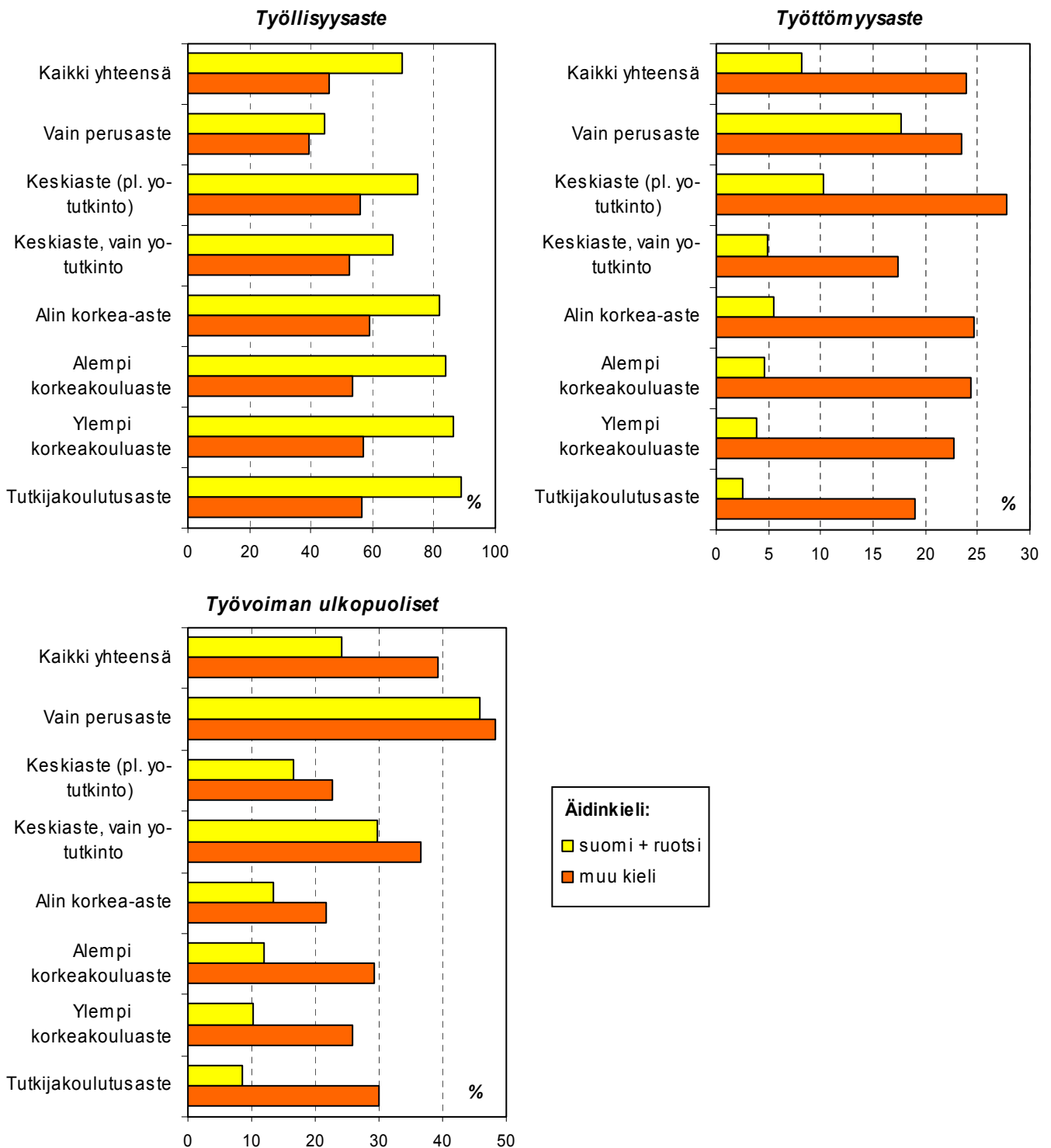
Muunkieliset olivat työttömänä koko väestöä selkeästi yleisemmin kaikilla koulutusasteilla. Pelkästään perusasteen koulutuksen suorittaneilla erot koko väestöön verrattuna olivat pienimmät. Erot työttömyydessä kasvavat koulutustason noustessa. Tutkijakoulutuksen suorittaneet muunkieliset ovat 3,5 kertaa useammin työttömänä suomen- ja ruotsinkielisiin verrattuna. Ero syntyy kun suomen- ja ruotsinkielisillä työttömyysaste pienenee koulutustason noustessa, mutta muunkielisillä vastaavaa ilmiötä ei ole.

Muunkielisillä pelkästään perusasteen koulutuksen suorittaneiden **työllisyysaste** on alhaisin kuten koko väestölläkin. Koulutusastetta on kuitenkin vaikea arvioida, koska vain perusasteen suorittaneeseen luokkaan kuuluvat myös kaikki ne, joiden koulutusaste on tuntematon, ja heitä on maahanmuuttaneessa väestössä runsaasti.

Muunkieliset ovat työllistyneet parhaiten korkea-asteen koulutuksella kuten koko väestökin. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneista muunkielisistä 15–64-vuotiaista oli työllisenä 56 % vuoden 2005 lopussa. Erot työllisyydessä koko väestöön verrattuna ovat kuitenkin suurimmat juuri korkea-asteen koulutuksen suorittaneilla. Suomen- ja ruotsinkieliset korkea-asteen suorittaneiden työllisyysaste oli 84 % eli puolet korkeampi kuin muunkielisillä. Yleisesti koulutustason nousu nostaa suomen- ja ruotsinkielisten työllisyysastetta, mutta muunkielisten työllisyyteen koulutustason nousulla on vain vähän merkitystä.

Muunkieliset ovat suomen- ja ruotsinkielisiä yleisemmin **työvoiman ulkopuolella** kaikilla koulutusasteilla. Lähes puolet vain perusasteen suorittaneista oli työvoiman ulkopuolella vuonna 2005, kuten myös koko väestöstäkin. Korkea-asteen koulutuksen suorittaneista muunkielisistä yli neljännes oli työvoiman ulkopuolella, osuus oli huomattavasti suomen- ja ruotsinkielisten 12 prosentin osuutta korkeampi. Ero koko väestöön kasvaa mitä korkeampi tutkinto on; muunkielisistä tutkijakoulutusasteen suorittaneista lähes kolmannes oli työvoiman ulkopuolella.

Kuva 27. Työllisyys- ja työttömyysaste sekä työvoiman ulkopuolisuus 15–64-vuotiaasta Helsingin väestöstä äidinkielen ja koulutusasteen mukaan 31.12.2005

Työllisyysaste = 15–64-vuotiaat työlliset/15–64-vuotias väestö %. Työttömyysaste = työttömät/työvoima %. Työvoiman ulkopuoliset = 15–64-vuotiaat työlliset työvoiman ulkopuoliset/15–64-vuotias väestö %. Koulutusaste = henkilön korkein suoritettu tutkinto tai samanasteisista tutkinnoista viimeksi suoritettu tutkinto. Jos henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon (keskiasteen tutkinto) ja keskiasteen ammatillisen tutkinnon, koulutus määräytyy ammatillisen tutkinnon mukaan. Koulustieto on puutteellinen ulkomaan kansalaisten osalta. Lähde: Väestötalustaloustietokeskus, Tilastokeskus

Muunkielisillä miesten työllisyysaste selvästi korkeampi

Päinvastoin kuin koko väestöllä, muunkielisellä väestöllä miesten työllisyysaste on naisia huomattavasti korkeampi; miesten työllisyysaste oli 51 % ja naisten 40 % vuoden 2005 lopussa. Miesten työllisyysaste oli muunkielisillä kaikilla koulutusasteilla naisia korkeampi, suurin ero on pelkästään perusasteen koulutuksen suorittaneilla.

Koko väestöä huomattavasti suurempi sukupuoli on muunkielisillä myös työvoimaan kuulumisessa. Miehistä 34 % oli työvoiman ulkopuolella vuoden 2005 lopussa ja naisista 45 %. Naiset ovat miehiä yleisemmin työvoiman ulkopuolella kaikilla koulutusasteilla, ero pienenee hieman mitä korkeampi koulutus on.

Koko väestöstä miehet ovat naisia useammin työttömänä, mutta muunkielisessä väestössä tilanne on päinvastoin. Muunkielistä miehistä 22 % oli työttömänä vuoden 2005 lopussa ja naisista 26 %. Naiset ovat joutuneet miehiä useammin työttömäksi pelkästään perusasteen koulutuksella sekä korkea-asteen koulutuksella, keskiasteen koulutuksella naisten työttömyys on miehiä pienempi.

Taulukko 15. Helsingin 15–64-vuotiaan äidinkieleltään muun kuin suomen- tai ruotsinkielisen väestön työllisyys- ja työttömyysaste sekä työvoimaan kuulumattomien osuus sukupuolen mukaan 31.12.2005

	Työllisyysaste		Työttömyysaste		Työvoiman ulkopuolella olevat	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
Kaikki koulutusasteet yhteensä	51,2	40,5	22,1	26,4	34,3	45,0
Vain perusaste	46,8	31,1	19,8	29,3	41,6	56,1
Keskiaste (pl. yo-tutkinto)	58,0	53,4	28,6	26,7	18,8	27,2
Keskiaste, vain yo-tutkinto	52,3	52,3	20,3	14,1	34,5	39,1
Alin korkea-aste	61,5	57,2	25,6	24,0	17,4	24,8
Alempi korkeakouluaste	57,4	49,5	23,3	25,7	25,1	33,4
Ylempi korkeakouluaste	60,5	54,1	21,7	23,9	22,8	29,0
Tutkijakoulutusaste	59,1	51,2	16,2	25,3	29,4	31,5

Työllisyysaste = 15–64-vuotiaat työlliset/15–64-vuotias väestö %

Työttömyysaste = työttömät/työvoima %

Työvoiman ulkopuoliset = 15–64-vuotiaat työlliset työvoiman ulkopuoliset/15–64-vuotias väestö %

Koulutusaste = henkilön korkein suoritettu tutkinto tai samanasteisista tutkinnoista viimeksi suoritettu tutkinto. Jos henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon (keskiasteen tutkinto) ja keskiasteen ammatillisen tutkinnon, koulutus määräytyy ammatillisen tutkinnon mukaan. Koulutustieto on puutteellinen ulkomaan kansalaisten osalta.

Lähde: Väestötilastopalvelu, Tilastokeskus

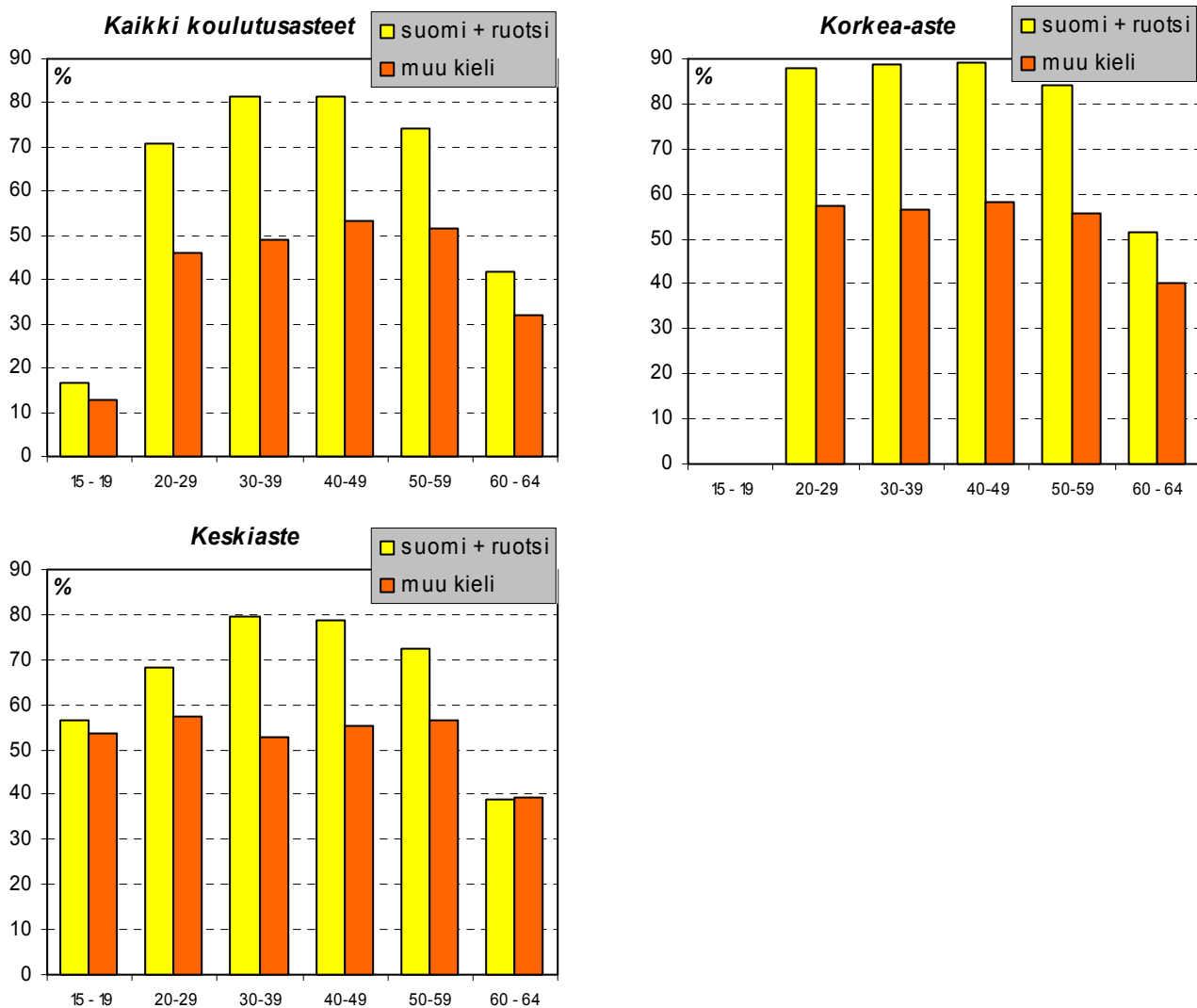
Ikä vaikuttaa vain vähän työllisyyteen

Muunkielisten työllisyysaste on korkeimmillaan hieman vanhempana kuin koko väestön, muunkielisten työllisyysaste nousee yli puoleen ikäluokissa 40–59-vuotiaat. Työllisyyserot koko väestön ja muunkielisten välillä ilmenevät kaikissa ikäryhmissä, vasta yli 60-vuotiaiden keskuudessa työllisyyserot kapenevat. Työikäisten keskuudessa työllisyyserot ovat suurimmat; 30–39-vuotiaiden suomen- ja ruotsinkielisten työllisyysaste on kaksi kolmasosaa muunkielisiä korkeampi.

Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla erot työllisyydessä kieliryhmien välillä ovat pienimmät eri ikäryhmissä, etenkin alle 30-vuotiaiden ryhmässä työllisyyserot ovat pieniä. Keskiasteen tutkinnon suorittaneiden muunkielisten työllisyysaste on tasaisesti noin 55 %.

Myös korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden muunkielisten työllisyys ei vaihtele iän mukaan, 20–59-vuotiaiden työllisyysaste on keskimäärin 57 %. Erot koko väestön työllisyyteen ovat suurimmat korkea-asteen suorittaneilla, ja erot ovat suuret kaikissa ikäryhmissä.

Kuva 28. Työllisyysaste äidinkielen, iän ja koulutusasteen mukaan Helsingissä 31.12.2005

Työllisyysaste = työlliset/ väestö %. Koulutusaste = henkilön korkein suoritettu tutkinto tai samanasteisista tutkinnoista viimeksi suoritettu tutkinto. Jos henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon (keskiasteen tutkinto) ja keskiasteen ammatillisen tutkinnon, koulutus määräytyy ammatillisen tutkinnon mukaan. Koulutustieto on puutteellinen ulkomaan kansalaisten osalta.
Lähde: Väestötilastopalvelu, Tilastokeskus

Lähteet:

- Helsingin kaupungin tilaama koulutustilastopaketti, Tilastokeskus
- Helsingin sanomat 24.11.2007. Lukutaidoton somalinuori Hani haluaa isona lääkäriksi.
- Kansainvälisten perheiden koulutuspalvelut perusopetuksessa pääkaupunkiseudulla 2006, Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelma, osa I ja II
- Kotatietokanta, Opetusministeriö, <http://kotaplus.csc.fi:7777/online>
- Koulutus ja tutkimus vuosina 2007–2012. Kehittämissuunnitelma. Opetusministeriö.
- Nuorisoikäluokan siirtyminen ammattikorkeakoulu- ja yliopisto-opintoihin, Opetusministeriön politiikka-analyysejä 2007:1, Opetusministeriö
- Sijoittumispalvelu, Tilastokeskus, <http://www.tilastokeskus.fi/tup/sijoittumispalvelu/index.html>
- Wera-web-raportointipalvelu, Opetushallitus, <https://www.data.oph.fi/wera/wera>
- Väestötilastopalvelu, Tilastokeskus, <http://www.tilastokeskus.fi/tup/vaestotilastopalvelu/index.html>